

**Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Киекле авыл җирлеге Советы**

КАРАР

29 июнь 2022 ел

№ 60

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең
генераль планын раслау турында**

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 ст. 1 өлеше, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Киекле авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, ачык тыңлаулар беркетмәсе, Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең халык алдында тыңлаулар нәтижәләре турында Комиссия бәяләмәсенә таянып, Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлеге Советы,

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең генераль планын (1 нче кушымта) расларга.

2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә дип билгеләргә.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында һәм Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында җирлек бүлегендә бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының архитектура һәм шәһәр төзелеше бүлегенә йөкләргә.

Киекле авыл җирлеге башлыгы

Л. И. Кашапова

**«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»
дәүләт бюджет учреждениесе**

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
КИЕКЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ**

**Генераль план проектын нигезләү буенча материаллар
Аңлатма язуы**

Казан 2021

ПРОЕКТНЫҢ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы
Киекле авыл җирлегенең генераль планы

№ п/п	Исеме	битләр/битләр
Том 1 Генераль план		
Текстлы мәгълүматлар		
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмә	47
График материаллар		
2	M1:10000 җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру планлаштырыла торган картасы	1/1
3	M1:10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләре картасы	2/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы:10000	3/1
Кушымта		
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	17
Том 2 материаллар нигезләү буенча генераль план		
Текстлы мәгълүматлар		
1	Аңлатма язуы	109
2	Өйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	70
График материаллар		
3	Җирлек территориясен куллануның заманча картасы M1:100000	1/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы янаган территорияләр картасы, Гражданның оборонасы буенча чаралар M1: 1000	2/1
5	M1:10000 инженерлык инфраструктурасы картасы	3/1
6	Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге нигезләмә) M1:10000	4/1
7	Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы (проект тәкъдире) M1:100000	5/1

ЭЧТӨЛЕК

3.1. Икътисадый-географик урыны. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегенең демографик системада урыны	8
3.2. Жир фонды характеристикасы	9
3.3. Демографик потенциал	9
3.4. Житештерү территорияләре	10
3.5. Агросәнэгать комплексы	11
3.6. Урман комплексы	11
3.7. Торак фонды	12
3.8. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары халык	13
3.9. Зират.....	18
3.10. Туризм-рекреация потенциалы.....	18
3.11. Тарихи-мәдәни мирас.....	19
3.12. Транспорт-коммуникацион инфраструктура	19
3.13. Инженерлык инфраструктурасы.....	23
3.14. Территорияне инженер әзерләү	29
4.1. Халык саны фаразлары	32
4.2. Икътисадый үсеш	32
4.3. Сәнэгать житештерүен үстерү.....	33
4.4. Агросәнэгать комплексы үсеше	33
4.5. Урман комплексын үстерү.....	36
4.6. Торак инфраструктурасын үстерү	36
4.7. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү	36
4.8. Зиратлар территориясе.....	48
4.9. Туристтик-рекреацион территорияләрне үстерү	51
4.10. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы үсеше	54
4.11. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү	59
4.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары	67
4.13. Территориянең инженерлык әзерлеген үстерү чаралары	84
4.14. Гражданның оборонасы буенча чаралар исемлеге, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар планы.....	86

1. КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең генераль планы проекты «ТР пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан проектлауга бирем нигезендә эшләнгән.

Генераль планы эшләүгә заказ бирүче-Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты.

Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең генераль планы-территориаль планлаштыру документы, ул шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү тирәлеген формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләргә функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль планы аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Беренче чират, аңа 2030 елга кадәр Генераль планы гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән.

Исәп-хисап вакыты– аңа генераль планың барлык төп проект карарлары-2045 елга кадәр планлаштырылган.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Киекле авыл җирлегенең генераль планы проекты үз эченә түбәндәгеләргә ала:

Текст материаллары-территориаль планлаштыру турында нигезләмә, ул территориаль планлаштыру максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген һәм генераль планы гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә ала.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен эшләнә торган проектны нигезләү материаллары.

Текст материаллары җирлек территориясә торышын, аның комплекслы үсеш проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда җирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы (ФЗ-190), «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон (ФЗ-131) нигезендә җирлекнең җирле әһәмияттәге чаралары расланьрга тиеш.

Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең генераль планы проектын эшләгәндә материаллар файдаланылды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 19.03.2013 ел, № 384-р күрсәтмәсә белән расланган федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торбаүткәргеч транспорты), федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемалары;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы боекы белән расланган энергетика өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.12.2012 ел, №2607-р күрсәтмәсе белән расланган Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);
- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 26.02.2013 ел, № 247-р күрсәтмәсе белән расланган югары һөнәри белем өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы;
- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 ел, № 134 карары белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.08.20021 ел, № 709 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән);
- Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Советының 2020 елның 16 октябрдәге 22 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;
- Нурлат муниципаль районы һәм Киекле авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

2. КИЕКЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Жирлекнең генераль планы-территориаль планлаштыру документи.

Генераль план халык һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә яшәеш мохитен формалаштыру шартларын, жирлекләренң үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, территорияләрне зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели торган төп шәһәр төзелеше документи булып тора.

Киекле авыл жирлегенең генераль планын эшләгәндә территорияль планлаштыруның төп максатлары булып торалар:

– федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территория үсеше белән идарә итүнең нәтижәле инструментын булдыру;

– муниципаль берәмлек буларак авыл жирлегенең бөтенлеген территорияль планлаштыру чаралары белән тәмин итү;

– инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы үсешен исәпкә алып, жирлекнең рекреацион һәм социаль-иқътисади потенциалын максималь рәвештә ачуга туры килә торган территорияне планлаштыру, функциональ зоналаштыру һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эшләү.

Генераль планың проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру, жирлекнең территорияль, инфраструктура һәм социаль-иқътисади үсеше мәсьәләләрен комплекслы хәл итү, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эшләү, территорияль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгеләүче, инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Өлеге максатларны тормышка ашыру территорияль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

– торақ пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау, өлеге проблемаларны хәл итүне тәмин итә торган, муниципаль мохит параметрларын, яшәешне тәмин итүче гамәлдәге ресурсларны анализлау, шулай ук кабул ителгән аерым шәһәр төзелеше карарларын анализлау;

– территориянең функциональ зоналашуы (функциональ зоналарның планлаштырылган чикләрен чагылдыру);

– торақ пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыра торган алга таба шәһәр төзелешен зоналаштыру;

– Киекле авыл жирлегенең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигать, социаль һәм рекреацион компонентларның үзара килешенгән һәм балансланган динамикасын тәмин итүче үсеш параметрларын билгеләү;

– әйләнә-тирә табигый мохитне саклау шартларында авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген тәмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген эзерләү;

– капитал төзелеш объектларын, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элементә жирләренең гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләрен планлы урнаштыру.

3. КИЕКЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ

3.1. Икътисадый-географик урыны. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Кiekле авыл жирлегенең халыкны күчерү системасында урыны

Кiekле авыл жирлеге чиге «Нурлат муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 32-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Кiekле авыл жирлеге составына әлеге закон нигезендә Кiekле авылы (административ үзәк), Кизләү авылы, Үрнәк авылы керә.

Кiekле авыл жирлеге Татарстан Республикасының көньяк өлешендә, Нурлат муниципаль районының көнчыгыш өлешендә урнашкан. Авыл жирлеге Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Богдашкино, Урта Камышлы һәм Иске Чаллы авыл жирлекләре белән чиктәш.

Кiekле авыл жирлегенең гомуми мәйданы 8455,2083 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 397,5267 га, шулардан: Кiekле авылы – 194,9495 га, Кизләү авылы – 163,8149 га, Үрнәк авылы – 38,7623 га (картографик материал нигезендә).

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланган 2030 елга кадәр Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үсеше стратегиясе нигезендә Нурлат муниципаль районы Әлмәт икътисадый зонасына керә. Әлмәт икътисадый зонасының тармак специализациясе: табигий газ чыгару һәм нефть чыгару, нефть тармагы өчен һәм башка жайланмалар житештерү, агросәнәгать комплексы материаллары, төзелеш материаллары житештерү.

Жирлектә балалар бакчасы, төп һәм урта гомуми белем бирү мәктәпләре, өч фельдшер-акушерлык пункты, авыл мәдәният йорты, китапханә бар, почта элементәсе бүлекчәләре, сәүдә объектлары.

Кiekле авыл жирлегенең Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементәсе хәзерге вакытта региональ яки муниципальара әһәмияттәге «Кузайкино – Нурлат», «Кузайкино – Нурлат» – Иске Чаллы, «Кiekле – Кизләү», «Кiekле – Үрнәк» автомобиль юллары һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Халыкны йөртү системасында роле

Кiekле авыл жирлегенең территорияле оешмасы Нурлат муниципаль районында хәрәкәт системасының бер өлеше булып тора, ул Татарстан Республикасы хәрәкәт системасына керә һәм аның территориясе үсешенең гомуми билгеләре белән дә, шөһәр төзелеше белән дә аерылып тора.

Халыкны йөртү системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып автомобиль юлы тора, аның буенча торак пунктларның бер-берсе белән, Нурлат шөһәре һәм Казан шөһәре район үзәге белән элементләре тора. Кiekле авыл жирлегендә әлеге автомобиль юлы булып Региональ яки муниципальара әһәмияттәге «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлы санала.

Икенче система барлыкка китерүче фактор булып елга челтәре тора, аның буенча тарихи үсеш нәтижәсендә жирлек, район һәм Татарстан Республикасының бөтен территориясен хәрәкәте системасы формалаша башлады. Кiekле авыл жирлегендә елга челтәре Олы Чирмешән һәм Бурейка елгаларыннан тора.

2021 ел башына Кiekле авыл жирлегенең уртача тыгызлыгы 1 кв. км. га 20,0 кеше тәшкил иткән.

Кiekле авыл жирлеге территориясендә 1683 кеше яши, өч торак пункт: Кiekле авыл жирлеге, Кизләү һәм Үрнәк авыллары – гади торак пунктлар.

Кiekле авыл жирлегенең Халык хәрәкәте системасы ике ранглы характерга ия.

Анда административ функцияләр, мөгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау оешмалары, сәүдә предприятиеләре урнашкан.

Икенче рангны халык саны 631 кеше булган Кизләү һәм 124 кеше булган Үрнәк авылы били.

3.2. Жир фонды характеристикасы

Жир фондын категорияләр буенча булу

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык жирләр дә аның жир ресурслары буларак карала, алар йә хужалык әйләнешенә кертелгән, йә аннан файдаланылырга мөмкин.

Россия Федерациясә Жир кодексының 1 п. 7 статьясы нигезендә Россия Федерациясендә жирләр максатчан билгеләнеше буенча түбәндәге категорияләргә бүленә:

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр;
- торак пунктлар жирләре;
- сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр;
- аеруча саклана торган территорияләр һәм объектлар жирләре;
- урман фонды жирләре;
- су фонды жирләре;
- запас жирләр.

Киекле авыл жирлегенәң гомуми мәйданы 8455,2083 га (картографик материал буенча) тәшкил итә.

Урман кодексының 8 статьясы нигезендә, урман фонды жирләре составындагы урман кишәрлекләре Федераль милектә. Киекле авыл жирлеге территориясендә федераль милектә булган урман жирләренәң гомуми мәйданы 83,2535 га тәшкил итә.

Киекле авыл жирлеге территориясендәге жирләренәң категорияләре буенча мәгълүмат юк.

3.3. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хужалык итеп үзләштерү һәм жәмгыятьнең икътисадый үсешенә зур йогынты ясый.

Киекле авыл жирлеге башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 2021 ел башына халык саны 1683 кеше тәшкил иткән.

Киекле авыл жирлегенәң демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 3.3.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге халкының демографик структурасы
2021 ел башына-кеше

№ п/п	Күрсәткечләр	Киекле авылы	Кизләү авылы	Үрнәк авылы	Барлығы Киекле авыл жирлеге буенча
1	Халык саны, барлығы	928	631	124	1683
Шул исәптән:					
1.1	Балалар:	170	101	14	285
1.1.1	6-7 яшь	57	32	6	95

№ п/п	Күрсәткечләр	Киекле авылы	Кизләү авылы	Үрнәк авылы	Барлығы Киекле авыл җирлегенә буенча
1.1.2	7-18 яшь	113	69	8	190
1.1.3	5-18 яшь	135	80	8	223
1.2	Эшкә яраклы:	408	277	61	746
1.2.1	Хезмәткә яраклы яшьтәге хатын-кызлар өчен	194	121	22	337
1.2.2	Хезмәткә яраклы яшьтәге ир-атлар өчен	214	156	39	409
1.3	Хезмәткә яраклы яшьтән өлкәнрәк:	350	253	49	652
1.3.1	Өлкәнрәк яшьтәге хатын - кызлар өчен	199	145	32	376
1.3.2	Өлкәнрәк хезмәткә яраклы яшьтәге ир-атлар өчен	151	108	17	276
2	Халыкның гомуми артуы	-12	-25	-5	-42
Шул исәптән:					
2.1	Табиғый үсеш	-16	-19	-8	-43
2.1.1	Артым	5	2	-	7
2.1.2	Үлү	21	21	8	50
2.2	Механик үсеш	4	-6	3	1
2.2.1	Килү	12	11	4	27
2.2.2	Китү	8	17	1	26

Киекле авыл җирлегендә эшкә яраклы халык саны (746 кеше) эшкә яраклы яшьтән өлкәнрәк (652 кеше) күбрәк, бу уңай тенденция булып тора. Шулай итеп, гамәлдәге торак пунктларның яшь структурасы эшкә яраклы яшьтәге халыкның шактый өлеше, хезмәткә яраклы яшьтәге төркемнең аз өлеше һәм эшкә яраклы яшьтәге кече төркемнең түбән дәрәжәсе белән характерлана.

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, 2021 ел башына җирлектә үлүчеләр саны туучылар санынан артып китә. Нәтижәдә, халыкның табиғый артуы тискәре әһәмияткә ия. Халыкның миграцион артуы уңай әһәмияткә ия, килүчеләр саны Киекле авыл җирлегенә китүчеләр санынан күбрәк.

Нәтижәдә, җирлектә халык саны кими.

3.4. Житештерү территорияләре

Киекле авыл җирлегенә территориясендә «Татнефть» ААҖнең «Нурлатнефть» НГДУсы бүлекчәсенә нефть чыгару объектлары - скважиналары, Бурейкино, Кизләү һәм Максат нефть ятмалары, «Кондурчанефть» АҖ скважиналары, Үрнәк чыганагын эксплуатацияләүче «Кара Алтын предприятиесе» ЯАҖ скважиналары урнашкан. Скважиналар Киекле авыл җирлегенә бөтен территориясә буенча, скважиналар майданчыкларын юллар һәм торбаүткөргечләр белән тоташтыру юлы белән үзәнчәлеккә чөлгә булып тора.

Киекле авыл жирлеге территориясендә агач эшкертү, агачтан эшләнмәләр житештерү буенча пилорама бар.

3.5. Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары житештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хужалыгы өчен житештерү чаралары житештерү һәм авыл хужалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары жыелмасыннан гыйбарәт.

Үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Киекле авыл жирлегенең төп авыл хужалыгы специализациясе-терлекчелек һәм үсемлекчелек.

Үсемлекчелек билгеле бер төркем мәдәни үсемлекләр үстерү белән бәйле тармакларга бүленә. Төп хужалыклар-ашлык хужалыгы, бәрәңге һәм яшелчә үстерү, техник культуралар үстерү, азык житештерү (азык культуралары үстерү) һәм бакчачылык.

Терлекчелекнең төп тармаклары-сөт һәм ит терлекчелеге.

Киекле авыл жирлеге территориясендә эшли:

- 3000 башка исәпләнгән эре мөгезле терлек үрчетү комплексы, машина-трактор паркы һәм Киекле авылыннан көньякта урнашкан силос чокыры;
- 600 баш куәтле сөт-товар фермасы һәм Кизләү авылыннан көньякта урнашкан силос чокыры;
- 500 баш куәтле сөт-товар фермасы Киекле авылыннан көнбатышта урнашкан;
- машина-трактор паркы, Киекле авылы янында урнашкан ашлык склады һәм ягулык-майлау материаллары склады;
- Л. А. Гыйльметдиновның Үрнәк авылыннан төньякка таба 200 баш егәрлеге булган шәхси ярдәмче хужалыгы;
- Кизләү авылыннан төньякта урнашкан эре мөгезле терлекләр жәйге лагере;
- Кизләү авылында урнашкан 27 баш мөгезле эре терлек үрчетү буенча КФХ;
- авыл жирлегенең төньягында урнашкан умарталык;
- Киекле авылыннан төньякта урнашкан ике эре мөгезле терлек лагере;
- Хажиморатов А. ЛПХ-Үрнәк авылыннан төньякка таба 30 баш куәтле ат үрчетү буенча;
- Ермолаев КФХсы авыл жирлегенең төньягында урнашкан сарыклар, эре мөгезле терлек, кош-корт үрчетү, балыкчылык буенча.

Шулай ук жирлек территориясендә агросәнәгать комплексының гамәлдәге объектлары да бар:

- Курм авылы янында урнашкан ашлык склады;
- Киекле авылы янында урнашкан ике сарык фермасы;
- Киекле авылыннан төньякта урнашкан сарыклар үрчетү буенча шәхси ярдәмче хужалык;
- Киекле авылында урнашкан тегермән.

3.6. Урман комплексы

Россия Федерациясе Урман кодексы, шулай ук Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә, урман фонды жирләренә урман белән капланган һәм урман белән капланмаган жирләр керә.

Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә, урман фонды жирләренә урман жирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм аның белән капланмаган жирләр, ләкин аны торгызу өчен билгеләнгән жирләр - кисү, төпләү һәм башкалар) һәм урман

хужалыгын алып бару өчен билгелэнгән урман булмаган жирләр (кисентеләр, юллар, сазлыклар һәм башкалар) керә. Барлык урманнар, оборона жирләрендә һәм торак пункт жирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларынан тыш, урман фонды барлыкка килә.

Урман фонды жирләре 83,2535 га майданы били, бу авыл жирлегенең барлык майданының 1% ын тәшкил итә.

Киекле авыл жирлеге территориясендә «Нурлат урманчылыгы» ДКУнең Чияле Алан участка урманчылыгының урманнары урнашкан.

Жирлек территориясендә урман фондына кермәгән урман жирләре һәм урман утыртмалары (агач-куак үсемлекләре), гомуми майдан 326,0969 га. Әлеге урман утыртмалары авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә, сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радио, телевидение, информатика жирләрендә, космик эшчәнлеккә тәмин итү өчен, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләрдә урнашкан һәм жирләргә тискәре, антропоген һәм техноген күренешләрдән саклауны тәмин итү өчен билгелэнгән.

Максатчан билгеләнеше һәм саклау категорияләре буенча урман фондын бүлү

Урман фонды жирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча саклагыч, эксплуатацион һәм резерв урманнарына бүленә.

Киекле авыл жирлеге территориясендә бары тик саклагыч урманнар гына урнашкан.

Жирлекнең саклагыч урманнары ике категорияле урманнар төкъдим ителгән:

- 1) чүлле, ярымчүлле, урман-дала зоналарында, далаларда, тауларда урнашкан кыйммәтле урман-урманнар;
- 2) Су саклау зонасында урнашкан урманнар.

3.7. Торак фонды

Киекле авыл жирлегенең торак фонды гомуми майданы 48,511 мең кв.м тәшкил итә. Хәзерге вакытта Киекле авыл жирлегенең торак фонды шәхси төзелеш белән төкъдим ителгән.

Таблица 3.7.1

Киекле авыл жирлегенең 2021 ел башына гамәлдәге торак фонды характеристикасы

№ п/п	Исем	Житешлек, кв.м / кеше	Күп фатирлы (күпкатлы) торак фонды, мең кв. м	Шәхси торак фонды, мең кв. м.
1	Киекле авылы	28,1	-	26,097
2	Кизләү авылы	28,4	-	17,907
3	Үрнәк авылы	36,3	-	4,507
Барлығы авыл жирлеге буенча:		28,8	-	48,511

Тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын характерный торган күрсәткечләренең берсәхаллыкның торак белән тәмин ителеше күрсәткече (бер кешегә гомуми майданның квадрат метры). Киекле авыл жирлеге буенча 2021 ел башына бер кешегә 28,8 кв.м торак туры килә.

Авыл жирлеге башкарма комитеты биргән мөгълүматларга караганда, соңгы 5 елда Киекле авыл жирлегендә 7 шәхси торак йорт файдалануга тапшырылган. Бер йортның уртача майданы 84,6 кв. м тәшкил итә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, бары тик шәхси торак йортлар төзелә.

Таблица 3.7.2

5 ел эчендә файдалануга тапшырылган йортларның саны характеристикасы

Ел	Йортлар саны	Гомуми майданы, кв. м.	Йорт төрләре	
			Күпфатирлы йортлар, кв. м	Шәхси, кв. м
2016	4	355,6	-	355,6
2017	2	109,7	-	109,7
2018	1	127	-	127
2019	-	-	-	-
2020	-	-	-	-

Искәрмә: таблица авыл җирлегә башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматлар буенча төзелгән.

3.8. Социаль һәм мәдәни-көнүреш хезмәтә күрсәтү объектлары халык Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары

Хәзерге вакытта Киекле авыл җирлегендә Киекле авылында 50 урынга исәпләнгән балалар бакчасы бар.

Балалар бакчасына йөрүче балалар саны 47 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчасы проект сыйдырышлылыгының 94% - ка тулган. Халыкны балалар бакчаларында урыннар белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 116% ын тәшкил итә.

Балалар бакчасы бинасы яхшы хәлдә.

Гомуми белем бирү оешмалары

Бүгенге көндә Киекле авыл җирлегендә эшли:

- Киекле авылында проект егәрлеге 320 урын булган урта гомуми белем бирү мәктәбе. Укучылар саны 107 кеше тәшкил итә. Димәк, төп гомуми белем бирү мәктәбе проект сыйдырышлылыгының 33% - ка тулган.

- Кизләү авылында 200 урынлы проект егәрлеге булган төп гомуми белем бирү мәктәбе. Укучылар саны 45 кеше тәшкил итә. Димәк, төп гомуми белем бирү мәктәбе проект сыйдырышлылыгының 23% - ка тулган.

Мәктәпләрдә халыкны урыннар белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 605% ын тәшкил итә.

Мәктәп биналары канәгатьләнדרмәслек хәлдә, капитал ремонт таләп ителә.

Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру

Хәзерге вакытта җирлектә балаларга өстәмә белем бирүне оештыру юк.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Халыкка кичектергесез медицина ярдәме күрсәтү өчен Нурлат шәһәре үзәк район хастаханәсе каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе бар. РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе бөтен районга хезмәт күрсәтә.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе көче нормадан чыгып 10 мең кешегә исәпләнгән 1 махсуслаштырылган автомобиль нормасыннан чыгып исәпләнә. Киекле авыл җирлегә Нурлат шәһәрендә урнашкан станциягә хезмәт күрсәтү норматив радиуста урнашкан.

Киекле авыл җирлегә халкына медицина хезмәтә күрсәтүне өч фельдшер-акушерлык пункты гамәлгә ашыра: Киекле авылында-сменага 20 кеше килү егәрлеге белән, Кизләү авылында-сменага 12 кеше килү куәте белән һәм Үрнәк авылында-сменага 8 кеше килү куәте белән. Халыкны дәвалау-профилактика медицина оешмалары белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 129% ын тәшкил итә.

Үрнәк авылындагы фельдшер-акушерлык пункты бинасы сүтелергә тиешле авария хәлендә. Киекле һәм Кизләү авылларында фельдшер-акушерлык пунктлары биналары капитал ремонт таләп итә торган тузган хәлдә.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Киекле авыл җирлегендә мәдәният учреждениеләренең берсе эшли:

- Кизләү авылында урнашкан 300 урынга исәпләнгән авыл мәдәният йорты;

- Киекле авылында урнашкан 100 урынлы актлар залы (күпфункцияле үзәк бинасында).

Әлеге объектлар белән тәэмин ителеш норматив дәрәжәнең 157% ын тәшкитә.

Хәзерге вакытта жирлектә эшли:

- авыл китапханәсе (авыл мәдәният йорты бинасында), китап фонды 9,226 мең данә тәшкитә, ул Кизләү авылында урнашкан.;

- Киекле авылында урнашкан авыл китапханәсе (күпфункцияле үзәк бинасында).

Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 280% ын тәшкитә.

Кизләү авылындагы мәдәният йорты бинасы капитал ремонт таләп итә торган тузган хәлдә.

Спорт учреждениеләре

Киекле авыл жирлегендә Кизләү авылында 200 кв. м. майданлы спорт залы (төп гомуми белем биру мәктәбе бинасында) урнашкан.

Халыкны спорт залы белән тәэмин итү норматив ихтыяжның 40% ын тәшкитә.

Яссылыклы спорт корылмалары

Киекле авыл жирлегендә Киекле авылында урнашкан урта гомуми белем биру мәктәбе территориясендә спорт майданчыгы урнашкан.

Сәүдә предприятиеләре

Киекле авыл жирлегендә гомуми майданы 1275,9 кв. м булган сәүдә объектлары урнашкан (Киекле авылында-935,9 кв. м; Кизләү авылында-340 кв.м).

Барлык авыл жирлеге сәүдә предприятиеләренә сәүдә майданы норматив ихтыяжның 253% ын тәшкитә.

Шулай ук Үрнәк авылында гамәлдәге кибет урнашкан.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Киекле авыл жирлегендә 50 утырту урыны булган ашханә бар.

Кредит-финанс учреждениеләре һәм элементә предприятиеләре

Киекле авыл жирлегендә Киекле авылында почта элементәсе бүлеге (башкарма комитет бинасында) һәм Кизләү авылында почта элементәсе бүлеге (авыл мәдәният йорты бинасында) бар. Авыл жирлеге территориясендә банк бүлекләре юк.

Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Бүгенге көндә Киекле авыл жирлегендә көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре юк.

Полиция

Киекле авыл жирлегендә Кизләү авылында участок полиция пункты бар.

Мәдәни билгеләнештәге объектлар

Киекле авыл жирлегендә Киекле авылында ике мәчет, Кизләү авылында ике мәчет һәм Үрнәк авылында бер мәчет бар.

Шулай ук Кизләү авылында эшләүче дүртенче Жәмигъ мәчете урнашкан.

Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар

Киекле авылында Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Киекле авыл жирлеге башкарма комитеты («Южная агрофирмасы " ЖЧЖнең административ бинасында) урнашкан. "Южная" агрофирмасы " ЖЧЖнең административ бинасы яхшы хәлдә.

Ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар

Киекле авылында күп функцияле үзәк урнашкан. Күпфункцияле үзәк бинасы яхшы хәлдә.

Киекле авыл жирлеге халкының хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяжы халыкның гамәлдәге демографик структурасы, шулай ук «Шәһәр төзелеше" СП кагыйдәләре җыелмасы тәкъдим иткән нормативлар нигезендә исәпләнде. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89* (утв. РФ төзелеш һәм торак - коммуналь хужалык министрлығының 2016

елның 30 декабрәдәге 1034/пр номерлы боерыгы(үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлау буенча республика нормативлары (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Татарстан Республикасы дәүләт учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәте өчен түләү шартлары турында" 2010 ел, 24 август, 678 нче карары белән расланган "Татарстан Республикасы дәүләт учреждениеләре хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү шартлары турындагы нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында" 2013 ел, 25 декабрь, 1071 нче карары Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлегенең шәһәр төзелешен проектлаштыруның җирле нормативлары (рас. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлеге Советының 2018 елның 10 июлендәге 78 номерлы карары) һәм башка тармак нормалары белән расланды.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар буенча 3.8.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлеге халкын социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин итү

№ п/п	Исем	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Барлыгы нормалар буенча кирәк	Хәзерге торышы	Тәэмин итү дәрәжәсе, %
1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	45 урын-100 балага. 6-7 яшь	43	50	116
2	Гомуми белем бирү оешмалары	урын	45 урын - 100 балага 7-18 яшь	86	520	605
3	Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	10 урын-5-18 яшьлек 100 балага	22	юк	0
4	Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 койка	23	юк	0*
5	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	килү/к.	18,15 кеше килгән. сменага 1000 кеше.	31	40	129
6	Ашыгыч ярдәм станцияләре	автомобиль	1 автомобиль-10 000 кеше.	1	юк	0*
7	Даруханәләр	корылма	1 объект-6,2 мең кеше.	1	юк	0
8	Гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв. м майдан идән	1000 кешегә 300 кв. м.	505	200	40
9	Яссылык корылмалары	корылма	1 объект 1000 кешегә исәпләнгән.	1	1	100
10	Бассейннар	корылма	Муниципаль район	1	юк	0*
11	Клублар, мәдәният йортлары	урын	230-300 урын-1000 кеше.	254	400	157
12	Китапханә	мең данә	6-7, 5 мең данә 1000 кешегә	6,5	18,226	280
13	Кибет	кв.м сәүдә.майдан	1000 кешегә 300 кв. м.	505	1275,9	253
14	Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	40 урын-1000 кеше.	67	50	75
15	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	саны. урын	7 эш.урын-1000 кеше.	12	юк	0
16	Элемтә бүлекләре	корылма	1 объект-0,5-6,0 мең	1	2	200

			кешегә			
17	Банк бүлекләре	корылма	1000 кешегә исәпләнгән 0,5 объект	1	юк	0
18	Полиция	корылма	1 объект-авыл жирлегә	1	1	100
19	Жәмәгать жыештырулары	әсбап	1 прибор-1000 кеше.	1	юк	0

* хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәжәсенә ия, тәэмин ителеш тулаем район халкына исәпләнә.

3.9. Зират

Киекле авыл жирлегендә гомуми мәйданы 17,4887 га булган 4 зират бар:

- Үрнәк авылында 16:32:030301:39 кадастр номеры белән жир кишәрлегендә һәм 16:32:030301:177 кадастр номеры белән жир кишәрлегендә урнашкан зират (жир участогы категориясе – «торак пунктлар жирләре»). Зиратның тулылыгы-50%. Зиратның буш территориясе 0,3708 га тәшкил итә;

- 16:32:030201:166 кадастр номеры булган жир кишәрлегендә 8,0567 га мөйданлы зират (жир участогы категориясе - "торак пунктлар жирләре"–. Зиратның тулылыгы-75%. Зиратның буш территориясе 2,0142 га тәшкил итә;

- Киекле авылында 16:32:030104:47 кадастр номеры булган жир кишәрлегендә 5,6432 га мөйданлы зират (жир участогы категориясе – «торак пунктлар жирләре»). Зиратның тулылыгы-70%. Зиратның буш территориясе 1,6930 га тәшкил итә;

- Киекле авылында урнашкан, мөйданы 3,0471 га, кадастр номеры 16:32:030102:125 булган жир кишәрлегендә (жир участогы категориясе - "торак пунктлар жирләре"–. Зиратның тулылыгы-50%. Зиратның буш территориясе 1,5235 га тәшкил итә.

Авыл жирлегенәң барлык зиратларының тулаем мөйданы тәшкил итә 5,6015 га.

Авыл жирлегендә шулай ук гомуми мөйданы 0,5877 га булган ике зират бар:

- жирлекнең төньяк өлешендә урнашкан 0,3562 га жир кишәрлегендә 16:32:030401:400 кадастр номеры булган жир кишәрлегендә (жир участогы категориясе – «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр»);;

- жирлекнең көньягында урнашкан, мөйданы 0,2315 га булган жир кишәрлегендә 16:32:030403:1607 (жир участогы категориясе - " сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр»).

Киекле авыл жирлегенәң зиратлар территорияләрендә булган халык ихтыяжы, шулай ук 27.12.2013 ел, № 1071 (03.12.2020 ел, №1091 редакция) Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары нигезендә (1000 кешегә 0,28 га) исәпләнгән.

Шулай итеп, авыл жирлеге халкының традицион каберлекләргә булган норматив ихтыяжы 0,47 га тәшкил итә. Авыл жирлегенәң традицион каберлекләре зиратлар белән тәмин итү халыкның норматив ихтыяжының 1189% ын тәшкил итә.

3.10. Туризм-рекреация потенциалы

Киекле авыл жирлегенәң гидрографик чөлтәре Олы Чирмешән һәм Бурейка елгаларын тәшкил итә, алар жирлек территориясе буенча, шулай ук аларның кушылдыклары һәм инешләре ага. Гидрографик чөлтәрне күлләр һәм буалар тулыландыра.

Киекле авыл жирлеге территориясендә Сабантуйны үткөрү өчен ике урын бар: Үрнәк авылынан көнбатышта һәм Кизләү авылында.

Киекле авыл жирлеге территориясендә шулай ук ике төзекләндерелгән чышмә бар:

- Үрнәк авылынан көнбатышта урнашкан чышмә;

- Кизләү авылынан көньякта урнашкан чышмә.

Киекле авыл жирлеге территориясендә агач-куак үсемлекләре белән капланган, болыннар һәм көтүлекләр, шулай ук табигий-рекреацион үзлекләргә ия авыл хужалыгы жирләре бар.

3.11. Тарихи-мәдәни мирас

"Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында" 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (Дәүләт Думасы тарафыннан 2002 елның 24 маенда кабул ителгән, Федерация Советы тарафыннан 2002 елның 14 июнендә хупланган), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) (алга таба - мәдәни мирас объектлары), рәсем сәнгате, скульптура, декоратив-гамәли сәнгать эсәрләре, фән һәм техника объектлары һәм тарихи вакыйгалар нәтижәсендә барлыкка килгән башка матди мәдәният предметлары белән бәйле күчмәс мөлкәт объектлары керә. Сәнгать, фән һәм техника, эстетика, Этнология һәм антропология, социаль мәдәният һәм чорлар һәм цивилизацияләр шаһиты, мәдәният барлыкка килү һәм үсеше турында чын мәгълүмат чыганагы булып тора.

Киекле авыл җирлеге территориясендә Нурлат муниципаль районының ачыкланган мәдәни мирас объектлары урнашкан:

- Киекле авылынан 0,7 км көньяк-көнбатышка таба урнашкан «Киекле авыл җирлеге I» археология һәйкәле; ;

- Киекле авылынан 1,1 км төньякта урнашкан "Киекле авылы I" археология һәйкәле; ;

- Киекле авылынан 0,7-0,8 км көньяк-көнбатышта урнашкан " Киекле авылы II» археология һәйкәле;

- Киекле авылынан 0,6 км төньяк-көнбатышка таба урнашкан "Киекле авылы III" археология һәйкәле;

- Кизләү авылында урнашкан «Кизләү кабере» археология һәйкәле;

- Кизләү авылынан 60-70 м төньяк-көнбатышта урнашкан " Кизләү авылы I» археология һәйкәле;

- Кизләү авылында урнашкан "Кизләү авылы II" археология һәйкәле;

- Кизләү авылынан көньяк-көнчыгышка таба 0,8 км ераклыкта урнашкан "III Кизләү авылы" археология һәйкәле;

- Үрнәк авылынан 1,2 км көнбатышта урнашкан " Үрнәк авылы I» археология һәйкәле;

- Үрнәк авылынан 0,1 км көнбатышта урнашкан "Үрнәк авылы II" археология һәйкәле;

- Үрнәк авылынан 1 км көнчыгышта урнашкан "Үрнәк авылы III" археология һәйкәле;

- Үрнәк авылында урнашкан "Үрнәк авылы IV" археология һәйкәле.

Шулай ук Киекле авыл җирлеге территориясендә дә урнашкан:

- Кизләү авылында урнашкан «Мәчет" шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәле;

- Кизләү авылында урнашкан "Мәдрәсә" шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәле;

- Кизләү авылында урнашкан "дүртенче Жәмигь мәчете" шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәле;

- Киекле авылында урнашкан "мәчет" шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәле;

- Киекле авылында урнашкан Бөек Ватан сугышы һәйкәле.

3.12. Транспорт-коммуникацион инфраструктура

Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып, җәмгыять тормышының база шартларын тәэмин итә.

Киекле авыл җирлегенең транспорт структурасы Нурлат муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул үз чиратында Татарстан

Республикасының транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары

Киекле авыл жирлегенә гамәлдәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары милек формасы буенча региональ яки муниципальара һәм жирле әһәмияттәге юллар белән тәэмин ителгән.

Төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары булып тора:

– «Кузайкино – Нурлат» IV категорияле автомобиль юлы асфальт-бетон өслекле 11,5 км озынлыкта;

– «Кузайкино – Нурлат» – Иске Чаллы автомобиль юлы 3,05 км озынлыкта асфальт-бетон өслекле;

– IV категорияле «Киекле – Кузай» автомобиль юлы 1,5 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле;

– «Киекле – Үрнәк» IV категорияле автомобиль юлы 1,2 км озынлыкта күчеш өслеге белән.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары булып тора:

– «Киекле авылынан көньяк өлешендә АПК объектына керү юлы» автомобиль юлы-0,47 км.;

– «төзекләндерелгән чишмәгә керү юлы» автомобиль юлы 0,68 км озынлыкта грунт өслеге белән;

– «нефть-газ чыгару идарәсенә керү юлы» автомобиль юлы 0,77 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле

– «буа янына керү юлы» автомобиль юлы 1,82 км озынлыкта грунт өслеге белән;

– «Кизләү авылынан көньяк-көнчыгыш өлешендә АПК объектларына керү юлы» автомобиль юлы 0,98 км озынлыкта грунт өслеге белән;

– «машина-трактор паркына керү юлы» автомобиль юлы 0,1 км озынлыкта грунт өслеге белән;

– «Киекле авылының төньяк-көнбатыш өлешеннән сәт-товар фермасына керү юлы» автомобиль юлы күчмә өслекле 0,04 км озынлыкта.

Киекле авыл жирлеге чикләрендә төбәк яки муниципальара һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге һәм озынлыгы 3.12.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.12.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге чикләрендә автомобиль юллары исемлеге

№ п/п	Юл исеме	Озынлыгы (жирлек чикләрендә), км	шул исәптән		
			асфальт-бетон	күчмә	грунтово е
Региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юллары					
1	"Кузайкино-Нурлат»	11,5	11,5	-	-
2	"Кузайкино-Нурлат – Иске Чаллы	3,05	3,05	-	-
3	"Киекле-Кизләү»	1,5	1,5	-	-
4	"Киекле-Үрнәк»	1,2	-	1,2	-
	Нибары	17,25	16,05	1,2	-
Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары					

№ п/п	Юл исеме	Озынлыгы (жирлек чикләрәндә), км	шул исәптән		
			асфальт- бетон	күчмә	грунтово е
(торақ пунктларның урам-юл челтәрәннән тыш)					
1	"Киекле авылыннан көньяк өлешендә АПК объектына керү»	0,47	-	0,47	-
2	"Төзекләндерелгән чишмәгә керү юлы»	0,68	-	-	0,68
3	»Нефть-газ чыгару идарәсенә керү"	0,77	0,77	-	-
4	»Буа янына керү"	1,82	-	-	1,82
5	"Кизләү авылыннан көньяк-көнчыгыш өлешендә АПК объектларына керү»	0,98	-	-	0,98
6	"Машина-трактор паркына керү"	0,1	-	-	0,1
7	"Киекле авылының төньяк-көнбатыш өлешендә сәт-товар фермасына керү»	0,04	-	0,04	-
	Нибары:	4,86	0,77	0,51	3,58
	Йомгак	22,11	16,82	1,71	3,58

Ясалма корылмалар

Киекле авыл жирлегә территориясендә өч ясалма корылма бар:

- «Киекле-Үрнәк» төбәк яисә муниципальгара әһәмияттәгә автомобиль юлында Олы Чирмешән елгасы аша автомобиль юлы күперә;;
- «Кузайкино-Нурлат» төбәк яисә муниципальгара әһәмияттәгә автомобиль юлында Олы Чирмешән елгасы аша автомобиль юлы күперә ; ;
- Кизләү авылының көнчыгыш ягында урнашкан Олы Чирмешән елгасы аша автомобиль юлы күперә.

Торбаүткәргеч транспорт

Торбаүткәргеч транспорты-сыек, газ барлыкка китерүче яки каты ярымпродуктларны торбаүткәргечләр буенча тапшыручы (күчерүче) үзенчәлекле транспорт төре. Киекле авыл жирлегә территориясе буенча «Нурлат р.т. АГРС» һәм «Чаллы-Башы " магистраль торба үткәргечләре үтә.

Торақ пунктларның урам-юл челтәре

Торақ пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юллары төп урамга һәм торақ төзелештә урамга бүленә. Төп урам торақ территорияләрнең ижтимагый үзәгә белән бәйләнешен тормышка ашыра. Торақ төзелештәгә урам торақ территорияләр эчендә төп урам белән элементәне гамәлгә ашыра.

Киекле авыл жирлегенең административ үзәгә-Киекле авылы. Торақ пунктның төп урамы-Үзәк урамы, Анда социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары урнашкан, аның буенча Киекле авылына керү юлы гамәлгә ашырыла.

Торақ пунктларның урам-юл челтәре турында мәгълүмат 3.12.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.12.2

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның урам-юл челтәренең торышы характеристикасы

№ п/п	Урамнар исеме	Озынлыгы, чакрым	Шул исәптән:		
			асфальт-бетон өслеге, км	Күчмә, км	грунт өслеге, км
1	Киекле авылы				
1.1	Үзәк ур.	1,6	1,6	-	-
1.2	Олимпия ур.	0,5	-	-	0,5
1.3	Рабочая ур.	0,57	-	-	0,57
1.4	Космонавтлар ур.	0,5	-	-	0,5
1.5	Сәүдә урамы	0,85	-	0,85	-
1.6	Заречная ур.	1,34	-	1,34	-
1.7	Чишмә урамы	0,42	-	-	0,42
1.8	Мәктәп урамы	0,56	-	-	0,56
1.9	Беренче Май ур.	0,1	-	-	0,1
1.10	Дуслык ур.	0,17	-	-	0,17
1.11	Садовая ур.	0,9	-	-	0,9
1.12	Совет урамы	1,10	-	-	1,10
1.13	Кояшлы ур.	0,34	-	-	0,34
1.14	Луговая ур.	0,54	0,54	-	-
1.15	Колхоз урамы	0,19	-	-	0,19
1.16	З. Кәримова ур.	1,0	-	1,0	-
1.17	Себер урамы	0,17	-	-	0,17
1.18	Комсомол урамы	0,60	-	-	0,60
1.19	Заозерная ур.	0,30	-	-	0,30
1.20	Товарищеская ур.	0,14	-	-	0,14
1.21	Түбән ур.	0,40	-	0,40	-
1.22	Яшьләр урамы	0,72	-	-	0,72
.Барысы:		13,01	2,14	3,59	7,28
2	Кизләү авылы				
2.1	Татарстан ур.	0,62	-	-	0,62
2.2	Күпер урамы	0,33	-	-	0,33
2.3	терлекчеләр урамы	1,7	-	1,7	-
2.4	Тимурчылар ур.	1,5	-	1,5	-
2.5	Привольная ур.	0,34	-	0,34	-
2.6	Тынычлык урамы	0,20	-	-	0,20

№ п/п	Урамнар исеме	Озынлыгы, чакрым	Шул исәптән:		
			асфальт-бетон өслеге, км	Күчмә, км	грунт өслеге, км
2.7	А. Халиков ур.	0,42	0,42	-	-
2.8	Яр буе урамы	0,19	-	-	0,19
2.9	Клуб урамы	0,24	-	0,24	-
2.10	Мәктәп урамы	0,16	-	-	0,16
2.11	Яр буе тыкрыгы	0,13	-	-	0,13
2.12	Почта урамы	0,1	-	-	0,1
2.13	почта ткр.	0,16	-	-	0,16
2.14	Октябрь ур.	0,53	0,53	-	-
2.15	Пионерлар урамы	0,6	0,6	-	-
2.16	Спорт урамы	0,50	-	0,50	-
2.17	Бакча урамы	0,50	-	-	0,50
2.18	Интернациональная ур.	0,30	-	-	0,30
2.19	Шоссейная ур.	0,73	0,73	-	-
2.20	Чирмешән ур.	1,2	-	-	1,2
Барысы:		10,45	2,28	4,28	3,89
3	Үрнәк авылы				
3.1	Нагорный ур.	1,25	-	1,25	-
Барысы:		1,25	-	1,25	-
Барлыгы авыл жирлеге буенча:		24,71	4,42	9,12	11,17

Төп һәм ярдәмче урамнарның машиналар йөрү өлеше капламының канәгатьләнмәслек булуы урам-юл челтәренең житешсезлеге булып тора. Транспорт каркасын анализлау хәл итүне таләп итә торган кайбер проблемаларны ачыклады. Бормәт авыл жирлегендә яшәүчеләрнең медицина оешмалары, мәдәният һәм сәнгать объектлары, мәгариф, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтүнең махсуслаштырылган предприятиеләре хезмәтләреннән файдалануын исәпкә алып, шәхси һәм ижтимагый транспорттан файдаланып, торак пунктлар чикләреннән һәм чикләреннән юллар сыйфатын яхшырту зарур.

3.13. Инженерлык инфраструктурасы

Су белән тәэмин итү

Киекле авыл жирлегенең хужалык-эчәр су белән тәэмин итү чыганагы булып жир асты сулары тора. Халык артезиан скважиналарыннан да, чишмәләр суы белән файдалана.

Киекле авыл жирлегенең су белән тәэмин итү системасы корылмалары турында гомуми мәгълүмат 3.13.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.13.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегенең су белән тәэмин итү системасы корылмаларының характеристикасы

№ п/п	Жирлек составына керүче торак пунктларның исемнәре	Су белән тәэмин итү чыганагы, берәмлек	Башнялар саны, берәмлек	Су алу куәте м3/тәүлек	Санитар саклау зонасының беренче поясы күләме, М.	Озынлыгы суүткәргеч челтәрләр, км
	Киекле авыл жирлегә	6	6	770	-	21,85
1	Киекле авылы	3	1	330	50x50	12,32
2	Кизләү авылы	1	1	110	30x30	7,88
3	Үрнәк авылы	1	1	110	30x30	1,65
4	Киекле авылынан көньякта терлекчелек комплексы	1	2	110	30x30	-
5	Кизләү авылынан көньякта сәт-товар фермасы	1	1	110	50x50	-

Бүгенге көндә Киекле авыл жирлегендә авыл жирлегенә хезмәт күрсәтү өчен 4 суэтем башнясы һәм агросәнәгать комплексы объектларына хезмәт күрсәтү өчен 2 башня бар.

Су торак пунктлар янындагы скважиналар белән алына. 1 күтәрелештәгә насос станциясе Су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар үзгә павильон белән ябылган. Чистарту корылмалары, суны исәпкә алу узелы юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасының беренче поясы су алу скважиналарыннан 30 м радиуста кабул ителде.

Су -гидрокарбонатлы магний-кальцийлы, суның химик составы буенча су 2.1.3684-21 «Шөһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы су һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарыннан файдалануга, санитар-эпидемияләргә каршы (профилактика) чаралар үткөрүгә һәм үткөрүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр» СанПин таләпләренә туры килә.

Су белән тәэмин итү системасы түбән басымлы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяжларны канәгатьләндерүне исәпкә алып кабул ителгән. Суүткәргеч челтәрләре 110 мм диаметрлы пластмасса торбалардан салынган, су жыю колонкалары һәм янгын гидрантлары белән жиһазландырылган. Су башнялары торак пунктларны су белән тәэмин итүне көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасы саклый.

Жәйге чорда су челтәренең ерактагы участкаларында су кытлыгы күзәтелми.

Канализация

Киекле авыл жирлегендә Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы юк. Халык гидроизоляциянең житәрлек дәрәжәдә булмаган септиклар яки чүп ташлау чокырларыннан файдалана, бу территориянең пычрануына китерә.

Жирлек территориясендә яңгыр канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын агызып жибәрү жайга салынмый һәм гамәлдәге рельефның түбәнәйгән урыннарына таба ага.

Территорияне санитар чистарту

Әлеге бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын оештыру, жыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен жыештыру мәсьәләләре карала.

Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганаclarын ачыклау, утильләштерелмәгән сәнәгать калдыкларын юк итү, зарарсызландыру мәсьәләләре «Әйләнә-тирә моxитне саклау» бүлегендә карала.

Киекле авыл жирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерлар юк. Авыл жирлегендәге торак пунктларда яшәүчеләр шәxси йорт жыентыкларыннан чүп-чар жыюны турыдан-туры чүп-чар транспортының кабул итү бункерына ташый (каты көнкүреш калдыкларын «капчык белән» жыю системасы).

Нурлат каты көнкүреш калдыклары полигонына жыю һәм чыгару эшен «ГРИНТА»ЖЧЖ башкара. Жыю атнага бер тапкыр башкарыла. Жирлектә генә туплану өчен мөйданчыклар юк, һәр кеше барлыкка килгән калдыкларны капчыкларда туплый. Жирлек территориясендә чүплекләр юк.

Жирлек территориясендә өч биотермик чокыр һәм ике Себер түләмәсе үләт базы бар.

Жылылык белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта ихата корылмаларын жылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы шәxси көнкүреш казаннарын жылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганаclarыннан башкарыла.

Киекле авыл жирлегенең ижтимагый һәм административ-эшлекле учреждениеләр үз жылылык чыганаclarыннан файдаланалар.

Авыл жирлегенең Ижтимагый һәм административ-эшлекле учреждениеләре 100 кВт һәм аннан да ким булмаган автоном котельныйлардан файдалана. Табигый газ пар казаннары һәм шәxси газ казаннары өчен ягулык булып тора.

Таблица 3.13.2

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегенең жылылык белән тәэмин итү объектлары

№ үзгәртү	Объектның исеме	Жир кишәрлегенең кадастр номеры яки урнашу урыны координатлары (с. ш., в. д.)	Эксплуатацияләүче оешма	Төп ягулык төре	Жылылык куәте, Гкал/с	Тузу проценты (%)	Объектны фактта куллану, %
1	Кизләү төп гомуми белем бирү мәктәбе котельные	16:32:030201:192	-	табигый газ	-	-	100
2	Киекле урта мәктәбе котельный	16:32:030102:161	-	табигый газ	-	-	100
3	Киекле балалар бакчасы котельные	16:32:030103:49	-	табигый газ	-	-	100

4	Күпфункция ле үзәк котельные	16:32:030103: 186	-	табигый газ	-	-	100
5	Кизләү мәдәният йорты котельные	16:32:030201: 142	-	табигый газ	-	-	100

Газ белән тәэмин итү

Хәзерге вакытта Киекле авыл жирлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүленеш буенча һәм газ тарату станциясе аша башкарыла.

Таблица 3.13.3

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегенә хезмәт күрсәтүче газ бүлү станциясенең характеристикасы

№ п/п	ГРС, АГРС исеме	басымы, керү урынында, МПа		басымы, чыгу урыны, МПа		Йөкләнеше (бирелә торган газ саны), мең м3/сәгать	
		проект	күренеш	проект	күренеш	проект	күренеш
1	«Киекле т. п.»ГРС	0,6	1,2	1,2	-	10,0	2/6

Киекле авыл жирлегенә торак пунктларына табигый газ «Киекле т.п.» ГРСыннан, жирлекара газүткәргечләрдән газ бүлү пунктларына кадәр бирелә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга басым түбән булган челтәрләр буенча.

Таблица 3.13.4

Киекле авыл жирлеге территориясендә урнашкан газ редуциясе пунктларының характеристикалары

№ үзгәрт ү	Объектның исеме	Житештерүчәнле к, мең куб. м/сәг	Входта газ басымы/чыгуд а газ басымы (МПа)	Объектн ы фактта куллану, %	Санитар -саклау зонасы күләме, м	Сакла у зонасы күләме , м
1	Киекле т. п.	17,227	-	92	-	-
2	Киекле т. п.	2,8	-	91	-	-
3	Киекле т. п.	-	-	-	-	-
4	Грп Кизләү т. п.	7,8	-	91	-	-
5	ГРПШ үрнәк т. п.	1,25	0,3/0,0024	92	20	10
6	Грп, Көнъяк- 2 агрофирмас ы (терлекчеле к комплексы)	-	-	-	-	-
7	ГРП,	-	-	-	-	-

№ үзгөртү	Объектның исеме	Житештерүчөнлек, мең куб. м/сәг	Входта газ басымы/чыгуда газ басымы (МПа)	Объектны фактта куллану, %	Санитар-саклау зонасы күлөме, м	Саклау зонасы күлөме, м
	Көнъяк-1 агрофирмасы					

Авил жирлеге башлыгы биргән мөгълүматларга караганда, авил жирлеге территориясе бунча 12,2 км озынлыкта газүткөргөчлөр, 2,4 км озынлыкта урта басымлы газүткөргөчлөр, 8,34 км озынлыктагы түбөн басымлы газүткөргөчлөр уза.

Электр белән тәэмин итү

Киекле авил жирлеген электр белән тәэмин итү 3.13.5 таблицасында тәкъдим ителгән югары вольтлы подстанциядән башкарыла.

Таблица 3.13.5

Электр подстанциясе турында мөгълүмат

№ п/п	Электр челтәрләре подстанциясе нең урнашу урыны	Электр челтәрләре подстанциясе нең диспетчерлык номеры	Электр челтәрләре подстанциясе нең көчәнеше, кВ	Трансформаторларның номиналь егәрлеге, МВА	Электр челтәрләре подстанциясе, кВА туклану үзәкләренең егәрлекләре резервы
1	"Киекле»сәүдә үзәге	-	35	2500	-

Киекле авил жирлеге территориясендә 23 трансформатор подстанциясе, 3.13.6 таблица урнашкан.

Таблица 3.13.6

Киекле авил жирлеге территориясендә урнашкан трансформатор подстанцияләре характеристикалары

№ п/п	Диспетчер комплект трансформатор подстанциясенең номеры	Көчәнеш, кВ	Комплект трансформатор подстанциясенең егәрлеге, кВА
1	Киекле авылы		
1.1	КТП-2100	10/0, 4 кВ	1x160
1.2	КТП-2128	10/0, 4 кВ	1x160
1.3	КТП-2129	10/0, 4 кВ	1x160
1.4	КТП-2130	10/0, 4 кВ	1x250
1.5	КТП-2207	10/0, 4 кВ	1x160
1.6	КТП-2218	10/0, 4 кВ	1x250
2	Кизләү авылы		
2.1	КТП-2122	10/0, 4 кВ	1x160
2.2	КТП-2138	10/0, 4 кВ	1x160
2.3	КТП-2139	10/0, 4 кВ	1x160

№ п/п	Диспетчер комплект трансформатор подстанциясеңең номеры	Көчәнеш, кВ	Комплект трансформатор подстанциясеңең егәрлеге, кВА
2.4	ЮТП-2140	10/0, 4 кВ	1x100
2.5	КТП-2142	10/0, 4 кВ	1x200
3	Үрнәк авылы		
3.1	ЮТП-2137	10/0, 4 кВ	1x250
4	Авыл жирлеге территориясе		
4.1	ТП-202	35	-
4.2	ЮТП-2134	10/0, 4 кВ	1x630
4.3	ЮТП-2144	10/0, 4 кВ	1x630
4.4	КТП-2199	10/0, 4 кВ	1x100
4.5	КТП-2131	10/0, 4 кВ	1x250
4.6	КТП-2143	10/0, 4 кВ	1x250
4.7	КТП-2206	10/0, 4 кВ	1x250
4.8	ЮТП-2135	10/0, 4 кВ	1x100
4.9	КТП-2133	10/0, 4 кВ	1x40
4.10	ЮТП-2215	10/0, 4 кВ	1x100
4.11	СТП-2103	10/0, 4 кВ	1x25

Торак пунктларның комплекты һәм баганалы трансформатор подстанцияләрен электр белән тәэмин итү ВЛ-10 кВ.01, Ф.02, Ф.03, Ф.04, Ф.05 ПС «Киекле».

Баганалар тимер-бетон һәм агач тимер өстәлмәләр белән. Торышы канәгатьләнәрлек. Терәкләрне алыштыру кирәк түгел. Электр энергиясен тапшыруның барлык линияләре дә резервлана.

Электр челтәрләрен схемалы хәл итүнең гамәлдәге тибы - божра һәм радиаль. Әлеге схемалар торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын электр белән тәэмин итү категориясен кирәкле дәрәжәдә тәэмин итә һәм көчле үзгәрешләр таләп итми.

Россия Энергетика министрлығының 23.06.15 ел, № 380 боерыгы нигезендә, актив һәм реактив егәрлекне куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе расланган әлеге кулланучыда косинусның әлеге әһәмиятен саклап калу чараларын күздә тотарга кирәк. Актив һәм реактив егәрлек арасындагы мөнәсәбәтләр аермасы үзгәргән очракта, ф косинусын 0,94 чикләрендә тоту чараларын күздә тотарга.

Югары вольтлы жиһазларны саклау өчен подстанцияләрдә төрле саклау һәм автоматикалар урнаштырылган: көчәшеш трансформаторларында – газ саклау, дифференциаль ток саклау, максималь ток саклау, жылындан һәм артык көчәнештән саклау, май дәрәжәсен төшерүдән саклау, көчәнеш югалудан саклау.

Телефон челтәре

Хәзерге вакытта Киекле авыл жирлеген телефонлаштыру Киекле авылында урнашкан автоматик телефон станциясеннән башкарыла.

Таблица 3.13.7

Киекле авыл жирлеге территориясендә урнашкан автоматик телефон станциясе характеристикасы

№ п/п	Исеме (тибы)	Урнашу	Эксплуатацияләүче оешма	Используемая емкость, саны номерлары	Проект сыйдырышлыгы, номерлар саны	Тизлек тапшыру мәгълүматлар, Гбит/с	Урнаштыру елы	Туз проце (%)
1	АТС	Киекле авылы	"Таттелеком»ГАЖ	213	256	0,1	2005	-

Элемтә шкаф системасы буенча турыдан-туры туклану зонасы белән оештырылган. Линия хужалыгы – кабель-һава, траншеяда, кабель канализациясендә һәм һава буенча Терәкләрдә кабельләр башкарылган. Жирлектә бер йортка бер телефон карала.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шөһәрәлә элментәләренә тәэмин итәләр, шулай ук халыкара сөйләшүләр, шул исәптән БДБ илләрен дә. Шөһәрәлә элментә жөпселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. Татарстан Республикасы буенча жөтәрлек санда каналлар кулланырга мөмкинлек бирә торган физик бөжра ясалаган. Абонентлар өчен 9 халыкара һәм шөһәрәлә элментә операторы сайлау мөмкинлегә бирелә.

Электр элментәсе чөлтәрләренәң характеристикалары юк.

Шулай ук Киекле авыл жөрлегә территориясендә Киекле авылында «Таттелеком»ГАЖнең база станциясе урнашкан.

3.14. Территорияне инженер эзәрләү Табигыый шартларны анализлау һәм бөяләү

Нурлат муниципаль районының Киекле авыл жөрлегә территориясе геоморфологик яктан Көнбатыш (Түбән) Кама аръягы геоморфология районында урнашкан, аның рельефы Олы Чирмешән елгасы үзәнәндә һәм аның зур булмаган кушылдыклары булган дулкынлы баскычлы Түбән тигезлектән гыйбарәт. Түбән Көнбатыш Кама аръягы тикшерелә торган территория чикләрендә Мөләкәс түбәнлегенәң көньяк өлешенә туры килә.

Киекле авыл жөрлегә территориясе суббореаль Төньяк семигумид ландшафт зонасы, типик һәм Көнъяк урман-дала ландшафтлы зоналары чикләрендә урнашкан. Жөрлек Идел бөе юкә-имән һәм Кама аръягы-Идел аръягы урманны белән берлектә юкә-имән һәм юкә урманны белән капланган, кара-соры урман туфрактарында һәм сузылган туфрактарда калкулык булган Шушма-Сөлчө Ландшафт районына карый.

Уртача еллык температура 3,8-гә тигез. Еллык явым-төшем 516,7 мм тәшкил итә. Жөрленәң уртача тизлегә 3,9 м / с тәшкил итә.

Киекле жөрлегенәң төзелгән территорияләре Татарстан Республикасы һәм Казан шөһәрә муниципаль районнарының экзоген геологик процессларның актив йогынтысына дучар булган төзелеш территорияләре исемлегенә кертелмәгән.

Исемлек Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 28.12.2013 ел, №1083 карары белән расланган «2014-2021 елларга жөр асты байлыктарыннан файдалану өлкәсендә дөүләт идарәсе» ярдәмчө программасы кысаларында тормышка ашырыла торган «территориаль дәрәжәдә Татарстан Республикасы территориясендә куркыныч экзоген геологик процессларга мониторинг алып бару» объекты буенча эшләренә башкаруга геологик биремгә кушылта булып тора.

Эрозия эшчәнлегә

Туфрак эрозиясенәң юылу категориясе бүленешенә туры китереп, интенсивлыгы зур түгел. Эрозион куркынычы булган туфрактар категорияләре

очраша (кече һәм Олы Чирмешән елгаларының үзәннәре). Бассейн эрозиясе интенсивлыгы да бик йомшак. Олы Чирмешән елгасы бассейны өчен үлчәнгән наносларның модуле 50-100 т / км тәшкит итә².

Сейсмик куркыныч

Киекле авыл жирлеге территориясе Мәләкәс елгасы чикләрендә, максималь магнитудасы 5,5 булган Әлки-Пичас сейсмоген зонасы чикләрендә урнашкан.

Картасы буенча В (В-сейсмик куркыныч дәрәжәсе, тигез 5%) СП 14.13330.2018 " төзелеш сейсмик районнарда. СНиП II-7-81 " актуальләштерелгән редакциясе, Киекле авыл жирлеге территориясе MSK-64 шкаласы буенча 5 балл интенсивлыгы булган зонага керә, ОСР-2016 Россия Федерациясе территориясенең гомуми сейсмик районлашу картасы (1%) нигезендә жирлек территориясе 5 һәм 6 балл интенсивлыгы булган зонага керә.

Татарстан Республикасы территориясенең сейсмик районлаштыру картасы нигезендә, инженер-геологик шартларны исәпкә алып (1:500 000), карала торган территориянең сейсмик балллыгы склоннар һәм водоразделлар районында 6 балл һәм Олы Чирмешән елгасының түбән террасы районында 7 балл тәшкит итә.

Су басу (су басу) зоналары

Киекле торак пункты Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 29.08.2013 ел, №1625-р боерыгы (16.02.2009 ел, №301-р үзгәрешләре белән) белән расланган «язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына керә торган Татарстан Республикасы торак пунктлары исемлегенә» кертелде.

“Территорияләргә су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү турында”гы 2019 елның 20 декабрендәге 617 номерлы боерыгы нигезендә, язгы ташулар һәм ташулар вакытында Әгерҗе шәһәре чикләрендә, Әгерҗе елгасы буенда, Бола елгасына таба 1 % тәэмин ителеш билгеләнгән. Буа муниципаль районының Иске Үти авылына; Нурлат муниципаль районының Борметьево авылы чикләрендә Олы Чирмешән елгасына; Лениногорск муниципаль районының Иске Письмянка авылы чикләрендә: Әлмәт шәһәренең Урсалинка микрорайоны чикләрендә; Чишмә елгасына, Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының Кармалы авылы чикләрендә су басу зоналары чикләре расланды» сүзләре буенча Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Бурметьево торак пункты чикләрендә язгы ташу һәм су басу өчен 1% су басу зоналары чикләре, аз, уртача һәм көчле су басу зоналары чикләре расланды, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Бурметьево торак пункты чикләрендә су басу зонасы Киекле т. п. мәйданынан 60% тан артык тәшкит итә. Су басу зонасы Киекле т. п. мәйданынан 40% тәшкит итә.

Су басу һәм су басу зоналарының тулы тасвирламасы «әйләнә-тирә мохитне саклау» аңлатмасына нигезләү буенча материалларның аңлатма язуында китерелгән.

Киекле авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары мәгълүматлары буенча, Үрнәк торак пунктынан Нагорная урамынан көньякка таба юл күперен су баса.

Авыл жирлеге территориясендә Олы Чирмешән елгасының түбән ярына туры килгән сазлыклы участоклар очрый.

Мелиорацияләнгән торган жирләр

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 23.12.2016 ел, №3056-р боерыгы белән расланган «Киекле авыл жирлеге территориясендә башка максатларда файдалану рәхсәт ителми торган аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре исемлегенә» нигезендә, Киекле авыл жирлеге территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре юк.

Табиғый процессларның куркынычлык категориясе

Яңа төзелеш өчен территорияне үзләштерүнең максатка ярашлы булуы алдан ук Татарстан Республикасы муниципаль районы жирлеге тарафыннан расланган Табигый процессларның куркынычлык категориясен билгеләү юлы белән, «куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы СНиП 22-01-95»5.1 СП 115.13330.2016 таблицасы нигезендә билгеләнә.

Эрозиягә дучар булган территория Киекле авыл жирлеге территориясенә 0,1% ын тәшкил итә, жир тетрәү процессы «үлчәнгән куркыныч»категориясенә керә. Су басу Киекле торак пунктының 60 % майданын били, димәк, процесс «артык куркыныч»категориясенә керә. Киләсе этапта табигый процессларның гомумиләштерелгән категориясен ранглау ысулы белән ачыклау үткәрелә. Моның өчен һәр куркыныч категориясенә 3.14.1 таблица нигезендә тиешле ранг бирелә.

Таблица 3.14.1

Табигый процессларның куркынычлык категорияләрен ранглау

Табигый процессның куркыныч категориясе	Бик куркыныч (катастрофик)	Бераз куркыныч	Куркыныч	Уртача куркыныч
Дәрәжә	4	3	2	1

Зарарланган территориянең майданына һәм интенсивлыгына (жир тетрәүләр өчен) карап, авыл жирлеге территориясенә табигый процессларның куркынычлык дәрәжәсе 3.14.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 3.14.2

Табигый процессларның куркынычлыгын бәяләү

	Куркыныч табигый процесслар			
	Сейсмик дәрәжә	Су басу	Су басу (ташу нәтижәсендә)	Эрозион процесслар
Дәрәжә	1	1	4	1

Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә, территориянең геологик шартларын бәяләү һәм тискәре участокларны ачыклау максатыннан, инженер-геологик эзләнүләр үткөрү мәжбүри.

4. КИЕКЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ-2045 ЕЛГА КАДӘР. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘУ

4.1. Халык саны фаразлары

Демографик сәясәтне, шул исәптән республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Нурлат муниципаль районының авыл жирлекләрендә халык саны фаразы, Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы тарафыннан бирелгән район халкының гомуми саны фаразын исәпкә алып, үтәлде.

Киекле авыл жирлегендә халык саны фаразы генераль план кысаларында үтәлде. Киекле авыл жирлеге составындагы һәр торак пунктның халык саны фаразы экстраполяция ысулы белән башкарылган, ул 2015 елдан 2020 елга кадәр халык саны, төп яшь төркемнәре, балалар һәм яшүсмерләр саны динамикасы, шулай ук туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында белешмәләр нигезендә башкарылган.

Демографик фаразларга караганда, Киекле авыл жирлегенең даими халык саны, беренче чиратта, генераль планын тормышка ашыру буенча (2030 ел) 1665 кеше тәшкил итәчәк.

Киекле авыл жирлегенең даими халкы генераль планын тормышка ашыру вакыты (2045 ел) 1635 кеше тәшкил итәчәк.

Таблица 4.1.1

Киекле авыл жирлегенең халык саны фаразлары, кеше

№ п/п	Исем	2030 ел.		2045 ел.	
		Даими халык	Икенче торак төзи торган халык	Даими халык	Икенче торак төзи торган халык
1	Киекле авылы	920	-	905	-
2	Кизләү авылы	625	-	617	-
3	Үрнәк авылы	120	-	113	-
Барлыгы авыл жирлеге буенча		1665	-	1635	-

Таблица 4.1.2

Киекле авыл жирлегендә балалар һәм яшүсмерләрнең фаразланган саны, кеше

№ п/п	Исем	2030 ел.			2045 ел.		
		0-7 л.	7-18 л.	5-18 л.	0-7 л.	7-18 л.	5-18 л.
1	Киекле авылы	59	115	138	64	120	143
2	Кизләү авылы	34	72	83	39	76	86
3	Үрнәк авылы	7	11	13	9	14	17
Барлыгы авыл жирлеге буенча		100	198	234	112	210	246

4.2. Икътисади үсеш

Киекле авыл жирлегенең үсеш юнәлешләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Нурлат муниципаль районының социаль-икътисади үсеш программалары, региональ һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен саклауда гражданның

катнашуы турында"
"2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе"
расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25
сентябрдәге 707 номерлы карары белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын
социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планы»расланды.

Расланган стратегия кысаларында Әлмәт икътисадый зонасы составына керүче
Нурлат муниципаль районы «Көнкүреш калдыклары белән идарә итү
системасы»программасын тормышка ашыру территориясе булып тора.

4.3. Сәнәгать житештерүен үстерү

Жир асты байлыкларыннан файдаланучылар биргән мөгълүматларга караганда,
Киекле авыл жирлеге территориясендә скважиналар мөйданчыкларын киңәйтү
планлаштырыла.

4.4. Агросәнәгать комплексы үсеше

Генераль план белән, беренче чиратта, түбәндәге чаралар каралган:

- Киекле авылыннан төньякта урнашкан сарыклар үрчетү буенча гамәлдә
булмаган шәхси ярдәмче хужалык территориясен авыл хужалыгы жирләре зонасы
оештыру өчен рекультивацияләү (0,2645 га);

- Киекле авылы янында урнашкан гамәлдәге сарык фермасы территориясен авыл
хужалыгы жирләре зонасы оештыру өчен рекультивацияләү (0,4600 га);

- Кизләү авылы янында урнашкан гамәлдәге ашлык склады территориясенә бер
өлешен рекультивацияләү, алга таба АПКны перспективалы үстерү мөйданчыгы V
класслы куркынычлылык (6,1948 га) һәм авыл хужалыгы жирләре зонасын оештыру өчен
территориянең бер өлешен рекультивацияләү (0,7808 га) – ;

- Киекле авылы янында урнашкан гамәлдәге сарык фермасы территориясен алга
таба АПКны перспективалы үстерү мөйданчыгын оештыру куркынычлылык буенча V
класслы (0,3976 га)артык түгел (0,3976 га)

- Киекле авылында урнашкан гамәлдәге тегермән территориясен башка зона
оештыру өчен рекультивацияләү (0,0422 га).

Территориядә агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар исемлеге
Киекле авыл җирлеге

№ п/п	Авил җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2031-2045 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
1	Киекле авылыннан төньякта	Сарыклар үрчетү буенча шәхси ярдәмче хужалык эшчәнлеге	Авил хужалыгы җирләре зонасын оештыру өчен территорияне рекультивацияләү (0,2645 га)	га	0,2645	-	+	-	Киекле авыл җирлегенең генераль планы
2	Киекле авылы янында	Сарыклар үрчетү буенча гамәлдәге ферма	Авил хужалыгы җирләре зонасын оештыру өчен территорияне рекультивацияләү (0,4600 га)	га	0,4600	-	+	-	Киекле авыл җирлегенең генераль планы

№ п/п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап-кыйммәтле вакыты (2031-2045 еллар)	
3	Кизләү авылы янында	Ашлык склады	АПКны перспективалы үстерү мәйданчыгын алга таба оештыру (6,1948 га) һәм авыл хужалыгы жирләре зонасын оештыру өчен территориянең бер өлешен рекультивацияләү (0,7808 га)	га	6,9756	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
4	Киекле авылы янында	Сарыклар үрчетү буенча гамәлдәге ферма	АПКны перспективалы үстерү мәйданчыгын алга таба оештыру белән бергә территорияне куркынычның V классыннан югарырак булмаган (0,3976 га) үзгәртеп кору (0,3976 га)	га	0,3976	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
5	Киекле авылы	Тегермән	Башка зонаны оештыру өчен территорияне рекультивацияләү (0,0422 га)	га	0,0422	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

4.5. Урман комплексын үстерү

Киекле авыл жирлегенең генераль планы, Нурлат муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар, һәм исәп-хисап чорына кадәр документлар белән Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары күздә тотылмый.

4.6. Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-генераль планының өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтижеләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасына һәм структурасына, территориянең экологик торышына.

Даими халык өчен яңа торак төзелеше күләмен исәпләү халыкның фаразланган саны һәм торак белән тәмин ителешнең фаразланган (бер кешегә квадрат метр торак мәйданы күләме) нигезендә башкарылган.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының социаль-икътисади үсеш Стратегиясе нигезендә 2021 елга торакның гомуми мәйданы 26,9 кв. м, 2030 елга 28,0 кв. м тәшкит итәргә тиеш (база сценарие буенча). Генераль планының барлык төп проект карарлары 2045 елга кадәр исәп-хисап чорына планлаштырылган булганга күрә, бу датага торак белән тәмин ителешнең иң зур исәп – хисап күрсәткече-30,9 кв. м/га.

Генераль планда исәпләүләр өчен бер шәхси йортның уртача мәйданы күрсәткече 150 кв. м, бер кишәрлекнең мәйданы 0,10 га тәшкит итә.

Генераль планы тормышка ашыру чорында Киекле авылы өчен – 1,2 гектарга якин территория (12 участок) даими халык өчен яңа индивидуаль торак төзелеше өчен, Кизләү авылында-0,7 га территория (7 участок) кирәк булачак. Үрнәк авылында генераль планы тормышка ашыру чорында яңа шәхси торак төзелеше өчен территория кирәк булмаячак.

Киекле авыл жирлегендә территорияләрнең чикләнган булуы сәбәпле, генераль план нигезендә яңа торак төзелеше каралмаган.

4.7. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү

Киекле авыл жирлеге Генераль планының төп максатларыннан берсе-халыкка хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяжны канәгатьләндерү, фаразлана торган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларының һәркемгә уңайлы булуын тәмин итү.

Киекле авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү объектларын урнаштыру буенча чаралар Нурлат муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы, 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының социаль-икътисади үсеш стратегиясе чараларын исәпкә алып билгеләнгән.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар буенча 4.7.1 таблицасында күрсәтелгән.

Аның составында тренажер залы, көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, жәмәгать туклануы предприятиеләре, банк бүлеге, жәмәгать жыештыру урнаштырылачак.

Мөгариф оешмалары

Исәпләүләр буенча, 2030 елга балалар мәктәпкәчә оешмаларында һәм гомуми белем бирү мәктәпләрендә халык өчен ихтыяж 45 һәм 89 урын тәшкит итәчәк, 1945 елга – 50 һәм 95 урын.

Генераль план тәкъдим ителә:

- Кiekле авылында, беренче чиратта, 320 укучыга исәпләнгән урта гомуми белем бирү мәктәбен капитал ремонтлау;

- Кизләү авылында беренче чиратта 200 укучыга исәпләнгән төп гомуми белем бирү мәктәбен капитал ремонтлау.

Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру

Кiekле авыл җирлегенә халкының балаларга өстәмә белем бирү оешмаларында, беренче чиратта, генераль планын тормышка ашыруның исәп-хисап чорына ихтыяҗы 23 һәм 25 урын тәшкил итәчәк.

Кiekле авыл җирлегенә генераль планы белән Кiekле авылында эшләп килүче урта гомуми белем бирү мәктәбе базасында балалар иҗаты түгәрәкләре оештыру тәкъдим ителә.

Дөваллау-профилактика медицина оешмалары

Кiekле авыл җирлегенә халкының дөваллау-профилактика медицина оешмаларында беренче чиратта һәм генераль планын тормышка ашыруның исәп-хисап чорына ихтыяҗы сменага 30 кешенә тәшкил итәчәк.

Кiekле авыл җирлегенә генераль планы беренче чиратта каралган:

- Кизләү авылында урнашкан сменага 12 кеше йөри торган фельдшер-акушерлык пункты капитал ремонтлау;

- Кiekле авылында урнашкан фельдшер-акушерлык пункты капитал ремонтлау;

- авария хәленә бәйле рәвештә Үрнәк авылында фельдшер-акушерлык пункты сүтелде. Шуңа бәйле рәвештә Үрнәк авылында яңа сменага 8 кешенә кабул итәрлек проект егәрлеге белән фельдшер-акушерлык пункты төзелешенә каралган, ул авыл җирлегенә башкарма комитеты мәҗлүматлары нигезендә төзелгән.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Кiekле авыл җирлегенә генераль планы белән беренче чиратта каралган:

- 300 урынга исәпләнгән Кизләү авылы мәдәният йортына капитал ремонт;

- Кизләү авылында урнашкан китап фонды 9,226 мең нөсхә егәрлеге булган авыл китапханәсен (авыл мәдәният йорты бинасында) капитал ремонтлау.

Спорт учреждениеләре

Кiekле авыл җирлегенә халкының гомуми файдаланудагы спорт залларына, беренче чиратта, генераль планын тормышка ашыру өчен, 583 кв. м идән, исәп – хисап чорына 572 кв. м идән кирәк булачак.

Генераль план белән беренче чиратта каралган:

- Кизләү авылында 200 кв. м. майданлы спорт залын (төп гомуми белем бирү мәктәбе бинасында) капитал ремонтлау;

- Кизләү авылындагы проектлана торган иҗтимагый үзәк составында проект майданы 300 кв.метр булган тренажер залын (типлаштырылган проект) урнаштыру.

Яссылыклы спорт корылмалары

Кiekле авыл җирлегенә генераль планы белән, беренче чиратта, исәп-хисап чорына яссылык спорт корылмаларын үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки гамәлдәге спорт майданчыгы халыкның фаразланган норматив ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Кизләү авылында проектлана торган иҗтимагый үзәк составында проект егәрлеге 7 эш урыны булган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру каралган.

Жәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль план нигезендә Кизләү авылында проектлана торган иҗтимагый үзәк составында 17 утырту урыны булган жәмәгать туклануы предприятиеләрен урнаштыру каралган.

Банк бүлекләре

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, банк бүлекчәсен проектлана торган ижтимагый үзәк составында Кизләү авылында урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Киекле авыл жирлегенең генераль планы белән, беренче чиратта, исәп-хисап чорына, сәүдә предприятиеләрен үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки гамәлдәге кибетләр халыкның фаразланган норматив ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Элемтә бүлекләре

Киекле авыл жирлегенең генераль планы беренче чиратта каралган:

- Кизләү авылында урнашкан почта элемтәсе бүлекчәсен (авыл мәдәният йорты бинасында) капитал ремонтлау.

Жәмәгать жыештырулары

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Кизләү авылындагы проектлана торган ижтимагый үзәк составында 1 нче прибор санында ижтимагый жыештыру урыны урнаштыру каралган.

Полиция

Генераль план белән, беренче чиратта, исәп-хисап чорына, полиция объектларын үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки Кизләү авылындагы гамәлдәге полиция участок пункты халыкның фаразланган норматив ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар

Генераль план белән, беренче чиратта, исәп-хисап чорына, административ-эшлекле объектларны үстерү буенча чаралар каралмаган, чөнки Киекле авылындагы гамәлдәге Башкарма комитет («Южная «агрофирма» ЖЧЖнең административ бинасында) халыкның фаразланган норматив ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Таблица 4.7.1

Социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү
Киекле авыл җирлеге (халык өчен)

Исем	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Гамәлдәге нигезләмә	Авыл җирлеге өчен кирәк		Саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/объектларның егәрлеген 2045 елга арттыру	2005 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларының төзү буенча чараларның гамәлгә ашыруны исәпкә алып ⁴), %
				Беренче чират (2030 ел)	Исәпләү вакыты (2045 ел)		Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2031 ел-2045 ел)	Барлығы 2045 елга.		
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	45 урын-100 балага. 6-7 яшь	50	45	50	50	0	0	0	0	100
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	45 урын - 100 балага 7-18 яшь	520	89	95	520	0	0	0	0	547 ¹
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	10 урын-5-18 яшьлек 100 балага	юк	23	25	0	23	2	25	25	100
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47	юк	22	22	0	22	0	22	0	0 ²

Исем	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Гамәлдәге нигезләмә	Авыл жирлеге өчен кирәк		Саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ объектларның егәрлеген 2045 елга арттыру	2005 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларын тезү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып ⁴), %
				Беренче чират (2030 ел)	Исәпләү вакыты (2045 ел)		Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2031 ел-2045 ел)	Барлығы 2045 елга.		
		койка									
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	1 автомобиль-1000 кеше.	юк	1	1	0	1	0	1	0	0 ²
Дөвалау-профилактика медицина оешмалары	сменага бару	Сменага 18,15 кеше килә.	40	30	30	32	0	0	0	8	133 ³
Спорт заллары	кв. м майдан идән	1000 кешегә 300 кв. м.	200	500	491	200	300	0	300	300	102 ⁵
Бассейнар	корылма	Муниципаль район	юк	1	1	0	1	0	1	0	0 ²
Яссылык спорт корылмалары	корылма	1 объект 1000 кешегә исәпләнгән.	1	1	1	1	0	0	0	0	100

Исем	Үлчәү берәмлегә	Кагыйдә	Гамәлдәге нигезләмә	Авыл жирлегә өчен кирәк		Саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ объектларның егәрлеген 2045 елга арттыру	2005 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларының тезү буенча чараларның гамәлгә ашыруны исәпкә алып ⁴), %
				Беренче чират (2030 ел)	Исәпләү вакыты (2045 ел)		Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2031 ел-2045 ел)	Барлығы 2045 елга.		
Клублар, мәдәният йортлары	урын	230-300 урын 1000 кеше	400	253	252	400	253	0	253	0	159 ¹
Китапханә	мең данә	6-7, 5 мең данә 1000 кешегә	18,226	4,5	4,5	18,226	0	0	0	0	405 ¹
Кибет	кв.м сәүдә.мәйдан	1000 кешегә 300 кв. м.	1275,9	500	491	1275,9	0	0	0	0	260 ¹
Жәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	40 урын-1000 кеше.	50	67	65	50	17	0	17	17	100
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	кол. урын	4 Кол. урын-1000 кеше.	юк	7	7	0	7	0	7	7	100
Полиция	корылма	1 объект-	1	1	1	1	0	0	0	0	100

Исем	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Гамәлдәге нигезләмә	Авыл жирлеге өчен кирәк		Саклана торган	Кирәкле яңа төзелеш			Тәкъдим ителә торган яңа төзелеш/ объектларның егәрлеген 2045 елга арттыру	2005 елга тәэмин ителеш. (хезмәт күрсәтү объектларының тезү буенча чараларның гамәлгә ашыруны исәпкә алып ⁴), %
				Беренче чират (2030 ел)	Исәпләү вакыты (2045 ел)		Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2031 ел-2045 ел)	Барлығы 2045 елга.		
		авыл жирлеге									
Банк бүлекләре, филиалы	корылма	0,5 объект 1000 кешегә исәпләнгән.	юк	1	1	0	1	0	1	1	100
Элемент бүлекләре	корылма	1 объект-0,5-6,0 мең кеше.	2	1	1	2	0	0	0	0	200 ¹
Жәмәгать жыештырулары	әсбап	1 прибор-1000 кеше.	юк	1	1	0	1	0	1	1	100

¹ тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык, объектларның гамәлдәге егәрлеге исәп-хисап чорына ихтыяждан артып китә;

² хастаханәләр, СМП, бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәжәсенә ия булганлыктан, аларны урнаштыру муниципаль районның район үзәгендә карала. Тәэмин ителеш тулаем район халкынан исәпләнә;

³ авыл жирлеге башкарма комитеты мәгълүматларына караганда, социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларын тезү планлаштырыла торган 100% тан артык тәэмин ителеш күрсәткече авыл жирлеге башкарма комитеты мәгълүматларына караганда, социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларын тезү белән бәйле;

⁴ 4.7.2 таблица мәғлұматлары буенча. Кiekле авыл жирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге.

⁵ 100% тан артык тәэмин ителеш күрсәткече планлаштырылган социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектн төзегәндә типлаштырылган проектны куллану белән бәйлә

Tüšämä 4.7.2

Кiekле авыл жирлеге халкына социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гәмәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘНӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Кiekле авылы	Урта гомуми белем бирү мәктәбе	Капиталь ремонт	урын	320	-	+	-	Кiekле авыл жирлегенәң генераль планы
2	Кизләү авылы	Төп гомуми белем бирү мәктәбе	Капиталь ремонт	урын	200	-	+	-	Кiekле авыл жирлегенәң генераль планы
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру									
1	Кiekле авылы	Урта гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы балалар ижат түгәрәкләре	Оештыру	урын	-	25	+	-	Кiekле авыл жирлегенәң генераль планы
Дөваләу-профилактика медицина оешмалары									

№ п/п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
1	Кизләү авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Капиталь ремонт	Сменага бару	12	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
2	Киекле авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Капиталь ремонт	Сменага бару	20	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
3	Үрнәк авылы	Фельдшер-акушерлык пункты	Жимерү буенча ветхости	Сменага бару	8	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
			Яңа төзелеш	Сменага бару	-	8	+	-	
ЖИРЛЕ ӘНӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
Мәдәният һәм ял учреждениеләре									
1	Кизләү авылы	Авил мәдәният йорты	Капиталь ремонт	урын	300	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
2	Кизләү авылы	Авил китапханәсе (мәдәният йорты бинасында)	Капиталь ремонт	мең данә	9,226	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Спорт заллары									

№ п/п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
1	Кизләү авылы	Спорт залы (төп гомуми белем бирү мәктәбе бинасында)	Капиталь ремонт	кв. м. идән	200	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
2	Кизләү авылы	Проектлана торган ижтимагый үзек составында тренажерлар залы (типлаштырылган проект)	Оештыру	кв. м. идән	-	300	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Кизләү авылы	Проектлана торган ижтимагый үзек составында көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Оештыру	кол. урын	-	7	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Жәмәгәт туклануы предприятиеләре									

№ п/п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
1	Кизләү авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында жәмәгать туклануы предприятиеләре	Оештыру	утырту урыннары	-	17	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Элемтә бүлекләре									
1	Кизләү авылы	Почта элемтәсе бүлеге (авыл мәдәният йорты бинасында)	Капиталь ремонт	корылма	1	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Банк бүлекләре									
1	Кизләү авылы	Проектлана торган ижтимагый үзәк составында банк бүлекчәсе	Оештыру	корылма	-	1	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Жәмәгать жыештырулары									

№ п/ п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмле ге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренч е чират (2030 елга кадәр)	Исәп- хисап вакыты (2031- 2045 еллар)	
1	Кизләү авылы	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында жәмәгать жыештырулар ы	Оештыру	әсбап	-	1	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
Иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар									
1	Кизләү авылы	Иҗтимагый үзәк	Яңа төзелеш	корылма	-	1	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

4.8. Зиратлар территориясе

1000 кешегә 0,28 гектар норматив буенча авыл җирлеге халкының традицион зиратларга ихтыяҗы 0,45 га тәшкил итә.

Генераль план белән беренче чиратта киңәш ителә:

– зиратның бер өлешен ябу (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:32:030301:39, 16:32:030301:177), көньяк-көнбатышта урнашкан Үрнәк авылыннан 0,7417 га майданда, су саклау зонасында урнашкан. Зиратның ябыла торган өлеше майданы 0,2830 га тәшкил итәчәк;

– 8,0547 га майдандагы Кизләү авылында урнашкан зиратның (16:32:030201:166 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) ябылу (су белән тәэмин итү чыганагын санитар саклау зонасында урнаштыру сәбәпле. Зиратның ябыла торган өлешенең майданы 1,0470 га тәшкил итәчәк;

– Кiekле авылында урнашкан 5,6432 га майданлы 5,6432 га майданлы 16:32:030104:47 кадастр номеры булган зиратны ябу (Олы Чирмешән елгасы су басу һәм су басу зонасында урнашу сәбәпле;

– Кiekле авылында урнашкан 3,0471 га майдандагы 3,0471 га майданлы (16:32:030102:125 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә, Олы Чирмешән елгасының су басу һәм су басу зонасында урнашу сәбәпле, зиратны ябу (16: 32: 030102: 125).

Зиратларның ябык өлеше тәкъдим ителә торган гомуми майданы 10,0203 га тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге зиратларның буш территорияләре халыкның традицион каберлекләргә күмүгә булган ихтыяҗын тулысынча тәэмин итә.

Таблица 4.8.1

Киекле авыл җирлегендә зиратларны карап тоту буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Авил җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
ЖИРЛЕ ӘҢҮМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
1	Киекле авыл җирлеге	16: 32: 030301:39 кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә зират 16:32:030301:177	Су объектларының су саклау зонасында урнашу сәбәпле, 0,2830 га майданлы зират территориясен ябу	га	0,7417	-	+	-	Киекле авыл җирлегенң генераль планы
2	Киекле авыл җирлеге	Кадастр номеры 16: 32: 030201:166 булган җир кишәрлегендәгә зират	Су белән тәэмин итү чыганагын санитар саклау зонасында урнаштыру сәбәпле, 1,0470 га майданлы зират территориясен ябу	га	1,6553	-	+	-	Киекле авыл җирлегенң генераль планы
3	Киекле авыл җирлеге	Кадастр номеры 16: 32: 030104: 47	5,6432 га майданлы зират территориясен ябу, Олы Чирмешән елгасының су басу һәм су басу зонасында урнашу сәбәпле	га	5,6432	-	+	-	Киекле авыл җирлегенң генераль планы

4	Киекле авыл жирлеге	Кадастр номеры 16: 32: 030102:125 булган жир кишөрлегендәге зират	3,0471 га мөйданлы зиратны ябу, Олы Чирмешән елгасының су басу һәм су басу зоначсында урнашу сәбәпле	га	3,0471	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
---	---------------------------	--	---	----	--------	---	---	---	--

4.9. Туристтик-рекреацион территорияләрне үстөрү

Нурлат муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы жирле (район) әһәмияттәге түбәндәге туристик-рекреация маршрутларын оештыру тәкъдим ителә: жирле әһәмияттәге «Нурлат ягы» мәдәни-ландшафт маршруты, жирле әһәмияттәге «Нурлат районы халыклары дине һәм көнкүреше» дини-этнографик маршруты, жирле әһәмияттәге «Нурлат районы-урманнар һәм елгалар төбәге» Экологик-спорт – мажаралар маршруты.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатыннан, Генераль план белән, ижтимагый рекреацион зона булдырып, Олы Чирмешән елгасы яр буе полосасын һәм янәшәсендәге территорияне төзекләндерү тәкъдим ителә.

Киекле авыл жирлегенең генераль планында рекреацион территорияләрне үстөрү шулай ук жирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләрнең ял итү мәйданчыклары буларак яшел үсентеләр системасын оештыру чараларын күздә тотат.

Яшел үсентеләр системасын оештыру буенча кешеләр ялы өчен уңайлы шартлар булдыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле чаралар комплексы ике төп этапны күздә тотат: гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-административ һәм ижтимагый биналар янында скверлар булдыру, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар урнаштыру, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Чикләнгән кулланылышта булган яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-мәгариф һәм тәрбия объектлары территорияләрен һәм башка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (үсентеләр урнаштыру, жыләк-жимеш һәм декоратив агачлар, куаклар утырту, чәчәкләр урнаштыру).

Таблица 4.9.1

Киекле авыл җирлегендә туристик-рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Авил җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп- хисап вакыты (2031- 2045 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (РАЙОН)									
1	Киекле авыл җирлеге	"Нурлат ягы»мәдәни- ландшафтлы маршруты	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Нурлат МР җирле үзидарәсе
2	Киекле авыл җирлеге	Дини-этнографик маршрут "Нурлат районы халыкларының дине һәм көнкүреше»	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Нурлат МР җирле үзидарәсе
3	Киекле авыл җирлеге	Экологик-спорт- мажаралар маршруты "Нурлат районы- Урманнар һәм елгалар төбәге»	Маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Нурлат МР җирле үзидарәсе
ҖИРЛЕ ӘҖӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									

1	Киекле авыл жирлеге	Олы Чирмешән елгасы	Ижтимагый рекреацион зоналар булдыру белән яр буйларын һәм яқын-тирә территорияне төзекләндерү	га	-	-	+	+	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
2	Киекле авыл жирлеге (Киекле авылы, Кизләү авылы, Үрнәк авылы)	Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

4.10. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы үсеше

Киекле авыл җирлегенең «Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү» бүлегенең төп максаты-Киекле авыл җирлегенең генераль планы составында, халыкның ихтыяжларына туры китереп, автомобиль юлларын үстерү, җирлек икътисадының нәтижелелеген һәм конкурентлылыгын арттыру, таләп ителгән техник халәтне, үткөрүчәнлекне, юл челтәренең иминлеген һәм тыгызлыгын тәэмин итү.

Татарстан Республикасы территориясенең транспорт каркасы йогынтысында Нурлат муниципаль районының планировка структурасы һәм, нәтижәдә, Киекле авыл җирлеге территориясенең планлаштыру структурасы формалаша.

Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын үстерү

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә Россия Федерациясенең территорияль планлаштыру схемасында билгеләнгән. Киекле авыл җирлеге территориясендә федераль әһәмияттәге чаралар юк.

Төбәк һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасының территорияль планлаштыру схемасында һәм Нурлат муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасында билгеләнгән, шуңа күрә Киекле авыл җирлегенең генераль планы аларда билгеләнгән барлык чаралар да исәпкә алынган.

Киекле авыл җирлеге территориясендә Татарстан Республикасының территорияль планлаштыру схемасы беренче чиратта каралган:

- «Степное Озеро – Иске Әделәк» төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлының 7,0 км озынлыгында яңа төзелеше;

- региональ яки муниципальара әһәмияттәге «Киекле-Үрнәк» автомобиль юлында 1,2 км озынлыктагы капитал ремонт (асфальт-бетон өслек урнаштыру)

Генераль план белән Киекле авыл җирлеге территориясендә беренче чиратта каралган:

- «Киекле авылыннан көньяк өлешендә АПК объектына керү юлы» җирле әһәмияттәге автомобиль юлына 0,47 км озынлыктагы капитал ремонт (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

- «Киекле авылының төньяк-көнбатыш өлешендә сәт-товар фермасына керү» җирле әһәмияттәге автомобиль юлына 0,04 км озынлыктагы капитал ремонт (асфальт-бетон өслек урнаштыру);

- җирле әһәмияттәге «төзекләндерелгән чишмәгә керү юлы» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон каплау) 0,68 км озынлыктагы;

- җирле әһәмияттәге «Буага керү юлы» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек урнаштыру) 1,82 км озынлыктагы;

- «Кизләү авылыннан көньяк-көнчыгыш өлешендә АПК объектларына керү» җирле әһәмияттәге автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон өслек урнаштыру) 0,98 км озынлыктагы;

- җирле әһәмияттәге «машина-трактор паркына керү юлы» автомобиль юлы төзелеше (асфальт-бетон каплау) 0,1 км озынлыктагы;

- җирле әһәмияттәге автомобиль юлының яңа төзелеше «Шәхси ярдәмче хужалыкка 0,2 км озынлыктагы керү юлы

Урам-юл челтәрен үстерү

Генераль план нигезендә Киекле авыл җирлегенең һәр торак пунктында гамәлдәге торак төзелеше территориясендә урамнар һәм юлларны төзү һәм капитал ремонтлау (асфальт-бетон өслекле) каралган. Торак пунктларның төп һәм икенчел

урамнарының машиналар йөри торган өлеше канәгатьләнмәслек булуын исәпкә алып, гамәлдәге урам-юл челтәрен реконструкцияләү күздә тотыла.

Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге
Киекле авыл жирлеге

№ п/п	Авил жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Төр чара	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Сату вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Яңа (кушымта)	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп- хисап вакыты (2031- 2045 еллар)	
РЕГИОНАЛЬ ӘҢӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Киекле авыл жирлеге	"Киекле-Үрнәк»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	1,2	-	+	-	Татарстан Республикасы СТП
2	Киекле авыл жирлеге	"Бикүле-Иске Әделәк»	Яңа төзелеш	чакрым	-	7,0	+	-	Татарстан Республикасы СТП
ЖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҢӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР									
Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары									
1	Киекле авыл жирлеге	"Киекле авылыннан көнъяк өлешендә АПК объектына илтү юлы»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	0,47	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
2	Киекле авыл жирлеге	"Киекле авылының төнъяк-көнбатыш өлешендә сөт- товар фермасына керү»	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	0,04	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

3	Киекле авыл жирлеге	"Төзеклэндерелгән чишмәгә керү юлы»	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	0,68	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
4	Киекле авыл жирлеге	»Буа янына керү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	1,82	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
5	Киекле авыл жирлеге	"Кизләү авылыннан көньяк-көнчыгыш өлешендә АПК объектларына керү»	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	0,98	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
6	Киекле авыл жирлеге	"Машина-трактор паркына керү"	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	0,1	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
7	Киекле авыл жирлеге	«Шәхси ярдәмче хужалыкка бару юлы"	Яңа төзелеш	чакрым	-	0,2	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
ЖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӨГЕ ЧАРАЛАР (ЖИРЛЕК)									
Урам-юл челтәре									
1	Киекле авылы	Олимпия, эшчеләр ур., Космонавтлар ур., Родник ур., Школьная ур., Первомайская ур., Дуслык ур., Садовая ур., Совет ур., Солнечная ур., Колхоз ур., Себер ур., Комсомол ур.,	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	7,28	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

		Заозерная ур., Яшьләр ур.							
		сәүдә ур., Заречная ур., З. Кәримова ур., Түбән ур.	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	3,59				
		Комсомол урамы	Яңа төзелеш	чакрым	-	0,1			
		Түбән ур.	Яңа төзелеш	чакрым	-	0,2			
2	Кизләү авылы	Татарстан ур., күпер ур., Тынычлык ур., Ярбуе ур., Мәктәп ур., Яр буе ткр., Почта урамы, почта тыкрыгы, Огородная ур., Интернациональная ур., Чирмешән ур.	Төзелеш (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	3,89	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы
		Терлекчеләр ур., Тимурчылар ур., Привольная ур., Клуб ур., Спорт ур.	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	4,28				
3	Үрнәк авылы	Нагорный ур.	Капиталь ремонт (асфальт-бетон өслеге урнаштыру)	чакрым	1,25	-	+	-	Киекле авыл жирлегенең генераль планы

4.11. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү

Россия Федерациясе Жир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенң 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, жирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

"Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында" 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше (алга таба - күчерү турындагы Закон) нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү, шулай ук жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләреннән төшереп калдыру мондый жирләр составына күчерү йә жирләрне торак пунктлар яки жир кишәрлекләрен башка категориягә күчерү, мондый жирләр составындагы жирләрне яисә жир кишәрлекләрен торак пунктлар составына күчерү булып тора.

Шулай итеп, 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-ГЕ номерлы Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планын раслау турындагы акт жирләрне яисә жир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Киекле авылы, Кизләү авылы, Үрнәк авылы торак пунктлары өчен гамәлдәге чикләр сыйфатында кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, кадастр кварталлары чикләрен исәпкә алып, торак пунктлар жирләре буйлап Татарстан Республикасы буенча Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча Идарәсе мәгълүматлары нигезендә уздырылган чикләр кабул ителде

Киекле авыл жирлегенә генераль планы белән Үрнәк авылы чикләрен үзгәртү күздә тотыла, Киекле, Кизләү авылларының чикләрен үзгәртү күздә тотылмый.

Киекле авыл жирлегенә генераль планы белән каралган:

- Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 2017 елның 22 августындагы 1-29/295 номерлы хаты нигезендә Кадастр номерлары 16:32:0301:39 һәм 16:32:0301:177 булган жир кишәрлекләрен Үрнәк авылыннан "торак пунктлар жирләре" категориясеннән "сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, мәгълүмат жирләре, космик эшчәнлек, оборона жирләре, иминлек һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр" категориясенә күчерергә зиратны шушы тәкъдим ителә торган кишәрлеккә урнаштыру сәбәпле.

- Кадастр исәбенә куелмаган жирләрне Үрнәк авылы чигеннән төшереп калдыру, шуннан соң, өлеге жирләрдә зиратка якин территориянең урнашуына бәйле рәвештә, «авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр» жирләр категорияләре белән кадастр исәбенә куелу белән.

Таблица 4.11.1

Составка керүче торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлегенә
Киекле авыл җирлегенә

Җир кишәрлегенә кадастр номеры	Җирләрнең категориясе	Рөхсәт ителгән куллану төре		Җир кишәрлегенә кадастры буенча мәйданы, га	Төшереп калдырылган торган җир кишәрлегенә мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану*	Нигезенә өчен җир кишәрлекләрен төшереп калдыру
		рөхсәт ителгән куллану	өстәл қисасы					
Үрнәк авылы								
Төшереп калдырыла торган җир кишәрлекләре								
1. Торак пункт чикләренә төзәтмәләр кертү								
16:32:030301:39	Торак пунктлар җирләре	Торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	Ритуаль эшчәнлек	0,6528	0,6528	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештә	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 22.08.2017 ел, №1-29/11295 хаты

Жир кишәрлегенең кадастр номеры	Жирләрнең категориясе	Рөхсәт ителгән куллану төре		Жир кишәрлеге нең кадастры буенча мәйданы, га	Төшереп калдырылган торган жир кишәрлеге нең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану*	Нигезенә өчен жир кишәрлекләрен төшереп калдыру
		рөхсәт ителгән куллану	östäl qıçası					
16:32:030301:177	Торак пунктлар жирләре	Зиратларны урнаштыру өчен	Ритуаль эшчәнлек	0,0889	0,0889	ге жирләр Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр	Ритуаль эшчәнлек	Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 22.08.2017 ел, №1-29/11295 хаты
Кадастр исәбенә куелмаган сораулар	-	-	-	-	0,0283	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Махсус билгеләнештәге яшелләндер	Зират янындагы территория

Жир кишәрлегенің кадастр номеры	Жирләрнең категориясе	Рәхсәт ителгән куллану төре		Жир кишәрлеге нең кадастры буенча мәйданы, га	Төшереп калдырыл а торган жир кишәрлеге нең мәйданы, га	Планлаштыр ылган категория	Планлашты рылган рәхсәт ителгән куллану*	Нигезенә өчен жир кишәрлеклә рен төшереп калдыру
		рәхсәт ителгән куллану	östäl qısaı					
							γ**	
Искәрмә:					0,7700			

*дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең «жир кишәрлекләрен рәхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында» 2020 елның 10 ноябрәндәге П/0412 номерлы боерыгы нигезендә (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

** Рәхсәт ителгән бу төр жир участкаларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторында юк.

Таблица 4.11.2

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

№ п/п	Жирлек составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү юнәлешләре	Киекле авылы	Кизләү авылы	Үрнәк авылы	Барлығы авыл жирлеге буенча
1	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чиге чикләрендә жирләр	194,9495	163,8149	38,7623	397,5267
2	Торак пункт чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган жирләр				
2.1	Кадастр исәбенә куелган торак пункт жирләре исәп	-	-	0,7417	0,7417
2.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы жирләре	-	-	-	-
2.3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр кадастр исәбенә куелган	-	-	-	-
2.4	Жир кишәрлекләрен арендага өчен кергән табыш нәтижеләре	-	-	-	-
2.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	0,0283	0,0283
3	Торак пунктның проект чикләренә кергән өчен тәкъдим ителә торган жирләр				
3.1	Кадастр исәбенә куелган торак пункт жирләре исәп	-	-	-	-
3.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хужалыгы жирләре	-	-	-	-
3.3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр кадастр исәбенә куелган	-	-	-	-
3.4	Жир кишәрлекләрен арендага өчен кергән табыш нәтижеләре	-	-	-	-
3.5	Кадастр исәбенә куелмаган жирләр	-	-	-	-
4	Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру				

4.1	Торак пунктның проект чикләре чикләрендә жирләр	194,9495	163,8149	37,9923	395,7567
4.2	Торак пункт территориясенә гамәлдәге чиге чикләрендә жирләр	194,9495	163,8149	38,7623	397,5267
4.3	Торак пункт территориясенә гамәлдәге чигеннән төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган жирләр			0,7700	0,7700
4.4	Жир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтижәләре	-	-	-	-

Таблица 4.11.3

Составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге
Киекле авыл җирлеге

№ п/п	Авыл җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2030 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2031-2045 еллар)	
1	Үрнәк авылы	торак пункт территориясе	«Торак пунктлар җирләре» категориясе белән торак пункт чикләреннән искәrmә һәм әлеге җир кишәрлеген «Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре» категориясен ө күчерү, космик эшчәнлекне тәэмин итү, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр.	га	0,7417	-	+	-	Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 22.08.2017 ел, №1-29/11295 хаты

№ п/п	Авил җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Чараның төре	Үлчәү берәмле ге	Егәрлек		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы (документның исеме)
					Гамәлд әге	Өстәмә	Беренч е чират (2030 елга кадәр)	Исәп- хисап вакыты (2031- 2045 еллар)	
2	Үрнәк авылы	торак пункт территория се	"Авил хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр" категориясен билгеләп, кадастр исәбенә куелмаган торак пункт чикләреннән искәрмә	га	0,0283	-	+	-	Киекле авыл җирлегенең генераль планы

4.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

Су белән тәэмин итү

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарغا, урамнарға һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хужалык-эчәргә яраклы ихтыяжларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларынан чыгып, биналарның (санитар-техник жиһазларның) төзеклеге дәрәжәсенә һәм су куллануның тәүлеклеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентына карап исәпләнә. Суны аерым куллану жәмәгать биналарында хужалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су куллануның чагыштырма нормалары 4.12.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 4.12.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегә территориясендә су куллануның чагыштырма нормалары

№ п/п	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	q _ж , л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук жирле су жылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйлә йортлар	40

Торак пунктта тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм бер үк вакытта янгыннарның саны 31.13330.2012 СП нигезендә, шулай ук, халык санына һәм төзелешнең катлы булуына карап, П70.0010.09-90 техник яктан катлаулы булмаган объектларның эчке һәм тышкы янгын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма нигезендә кабул ителде. 50 кешедән ким булган халык янгын сүндерү күздә тотылмый.

Генераль планы гамәлгә ашыруның барлык срокларына хисап нәтижеләре 4.12.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 4.12.2

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Кiekле авыл җирлеге халкы тарафыннан исәп-хисап суын куллану,
м³/тәүлек

№ п/п	Авил җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклеккереме, м ³ тәүлек				Уртача тәүлеклек су куллану чыгымнары, Q _{ср}	Тәүлегенә иң күп су кулланучы суның исәп-хисап чыгымнары, Q _{тх}	Исәплән мөгән чыгымнар	Сугару	Янгын сүндерү	Йомгак
		Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	Җирле су жылыткычлар белән йортлар	Өйдә башка ванн	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бөйле йортлар						
Гамәлдәге нигезләмә											
1	Кiekле авылы	-	-	<u>928</u> 129,92	-	129,92	155,90	19,49	64,96	54,0	294,35
2	Кизләү авылы	-	-	<u>631</u> 88,34	-	88,34	106,01	13,25	44,17	54,0	217,43
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>124</u> 17,36	-	17,36	20,83	2,60	8,68	54,0	86,12
Генераль планы тормышка ашыруның беренче чираты (2030 ел)											
1	Кiekле авылы	-	-	<u>920</u> 128,8	-	128,8	154,56	19,32	64,4	54,0	292,28
2	Кизләү авылы	-	-	<u>625</u> 87,50	-	87,5	105,00	13,13	43,75	54,0	215,88
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>120</u> 16,80	-	16,80	20,16	2,52	8,40	54,0	85,08
Генераль планы тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2045 ел)											

1	Киекле авылы	-	-	<u>905</u> 126, 7	-	126,7	152,04	19,01	63,35	54,0	288,40
2	Кизләү авылы	-	-	<u>617</u> 86,3 8	-	86,38	103,66	12,96	43,19	54,0	213,80
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>113</u> 15,8 2	-	15,82	18,98	2,37	7,91	54,0	83,27

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халык тормышының санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла:

Беренче чиратта (2030 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2045 елга кадәр):

– суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм суүткәргеч челтәрләрен үз вакытында алыштырырга кирәк. Борчу-жайга салу арматурасы авария хәлендәге суүткәргеч участкаларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

– су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин итү, диспетчерлаштыру системасын кертү;

– кулланучылар тарафыннан суны рациональ тоту һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатына мониторинг системасын камилләштерү буенча контрольне көчәйтү.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләр кертү, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Канализация.

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм жәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын исәпләп чыгару буенча уртача тәүлеклек чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача су куллануны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча гына кабул итәргә кирәк.

Су бүлүнең аерым нормалары 4.12.3 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 4.12.3

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлегенә территориясендә су бүлүнең чагыштырма нормалары

№ п/п	Торак йортларны төзекләндерү дәрәжәсе	q _ж , л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук жирле су жылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйлә йортлар	25

Генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына хисап нәтижеләре 4.12.4 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 4.12.4

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге халкы тарафыннан исәпләп чыгарылган су бүлү күләме-м³/тәүлек

№ п/п	Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Торак йортларны тәзекләндерү дәрәжәсе <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклеккереме, м ³ тәүлек				Уртача тәүлеклек су куллану чыгымнары, Q _{ср}	Тәүлегенә иң күп су кулланучы суның исәп-хисап чыгымнары, Q _{тх}	Исәпләнмәгән чыгымнар	Йомгак
		Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	Жирле су жылыткычлар белән йортлар	Өйдә башка ванн	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйлә йортлар				
Гамәлдәге нигезләмә									
1	Киекле авылы	-	-	<u>928</u> 129,92	-	129,92	155,90	6,50	162,40
2	Кизләү авылы	-	-	<u>631</u> 88,34	-	88,34	106,01	4,42	110,43
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>124</u> 17,36	-	17,36	20,83	0,87	21,70
Генераль планы тормышка ашыруның беренче чираты (2030 ел)									
1	Киекле авылы	-	-	<u>920</u> 128,8	-	128,8	154,56	6,44	161,00
2	Кизләү авылы	-	-	<u>625</u> 87,50	-	87,5	105,00	4,38	109,38
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>120</u> 16,80	-	16,80	20,16	0,84	21,00
Генераль планы тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2045 ел)									
1	Киекле авылы	-	-	<u>905</u> 126,7	-	126,7	152,04	6,34	158,38
2	Кизләү авылы	-	-	<u>617</u> 86,38	-	86,38	103,66	4,32	107,98
3	Үрнәк авылы	-	-	<u>113</u> 15,82	-	15,82	18,98	0,79	19,78

Проект тәкъдиме

Торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла:

Беренче чиратта (2030 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2045 елга кадәр):

– авыл жирлеге халкы өчен йорт яны жир кишәрлекләре белән яшәүче индивидуаль йортларда яшәүче халык өчен автоном канализация системасын урнаштыру, төзелешнең тыгызлыгы һәм рельефның катлаулылыгы аркасында.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан жыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәэмин итәргә тиеш.

Автономияле чистарту корылмаларын йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым чистарту корылмалары итеп (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары) урнаштыру тәкъдим ителә.

Юынтык суларны, чистартылган юынтык суларның сыйфатын гамәлдәге нормативларга туры китереп, завод житештерүенең төрле модификацияләрендә (житештерүчәнлеге 1 тән 20 м³/тәүлегенә кадәр) хужалык-көнкүреш юынтыларын биологик һәм тирән чистарту жайланмалары белән чистартырга тәкъдим ителә. Биологик чистарту жайланмаларында чистарту технологиясе юынты суны дентрификацияләү һәм дефосфацияләү процессларын күздә тотарга тиеш.

Чистартылган агып төшүче суларның туплау ешлыгы чистартылган агып төшүче суларны агызу режимнары һәм аларның алдагы кирәк-яракларга (полив яки янғын сүндерүгә) тотылуы арасындагы пикларны жайга салу өчен кирәк.

Чистартылган агып төшүче сулар санын торак пункт территориясендә урнашкан бакча кишәрлекләренә яисә яшел үсентеләргә кабат су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының житештерү ихтыяжларына күчерү исәбенә киметергә мөмкин, бу су куллануның гомуми кимүенә китерәчәк.

рециклинг технологияләрен үстерү һәм агып төшүче суларны кабат куллану су агымнарында һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга, шулай ук елга һәм күлләр бассейннарында тулаем экологик торышны яхшыртуга, шулай ук су алу жайланмасын киметү һәм агып төшүче сулар белән пычраткыч матдәләр агызып чыгу исәбенә су ресурстарын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Үзәкләштерелгән, шулай ук канализациянең автоном системасын эшлөгәндә, үзбездә ил һәм Россиягә керә торган чит ил жиһазлары номенклатурасын, шулай ук агып төшүче суларны чистарту буенча ИТС 10-2019 технологияләре буенча белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Технологияләре дәрәс сайлау һәм рациональ файдалану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтижәле эшен тәэмин итәчәк.

Агросәнәгать комплексының гамәлдәге һәм тәкъдим ителә торган предприятиеләрендә терлекчелек агымнарын торгызу һәм техник модернизацияләүне, шулай ук терлекчелек агымнарын су белән тәэмин итү системасын төзүне күздә тотарга кирәк. Агросәнәгать комплексы предприятиеләренең юынты суларны чистартуның иң киң таралган ысуллары-аэроб яки анаэроб шартларында биохимик оксидлауны күздә тоткан биологик ысуллар.

Проект белән тәкъдим ителә:

– агросәнәгать комплексының житештерү объектларында су бүлү системаларын реконструкцияләү һәм төзү;

– терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча заманча иң яхшы технологияләре һәм техник чараларны гамәлгә кертү;

– чистарту корылмаларынан башка гына терлекчелек комплексларын файдалануға тапшыруга юл куелмаска тиеш.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтижәсез технологияләре кулландан баш тартуға һәм заманча инновацион технологияләре кертеп, иң яхшы технологияләре принципнарына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Өске суларның агып китүен оештыру

Планлаштырыла торган территорияне төзеклөндөрү, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту максатларында, проект тарафыннан өслек агымын оештыру һәм водостоклар челтөрөн урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтөрөнөң ачык челтөрө тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмалар таләп итми торган гади система булып тора.

Авыл жирлегенөң бөтен территориясе, ачык лотоклар (кюветлар) буенча юлның ике ягында – торак пунктларда башкарыла.

Канау һәм кювет кисеменөң төре һәм зурлығы гидравлик исәпләү нигезендө билгеләнө. Аларның тирәнлегө 1,2 м дан артмаска тиеш. кювет ярларының өйлөнөшен 1:1.5 кюветлар буенча озынча авышлыгын 0,003 (0.3%) дип билгелиләр.

Су үткөргөч лотокларның салыну тирәнлеген, озынлыгын һәм урнашу урынын юллар проектлаганда аерым эш проекты итеп билгелөргө кирөк.

Юлдан тимер-бетон торбалар һәм лотоклар буйлап кюветтан су агызырга кирөк. Аларның диаметрын, озынлыгын, тайпылышын эш проекты стадиясендө билгелөргө.

Су бассейнын саклауга һәм суның сыйфатына карата таләпләрнөң югары булуын исәпкө алып, торак пунктлар территориясеннөн пычранган өске суларны чыгаруны, тиешле чистартылганнан соң, чистарту корылмалары аша, су кабул итү бүлмөләрөнө жибөрөргө тәкъдим ителә.

Исәп-хисап срогына, территорияне төзеклөндөрү арткан очракта, проект тарафыннан ябык типтагы су агымы челтөрө тәкъдим ителә. Ул иң камил һәм территорияләрне төзеклөндөрү таләпләрөнө жавап бирө. Жир асты су үткөргөч торбалар - коллекторлар челтөрөннөн тора, жир өсте суларын яңгыр сулары белән туендыру коелары аша кабул итеп һәм жыелган суларны су агымы челтөрөнө юнөлтө.

Яңгыр канализациясе челтөрө (ябык тип) үтеп йөрү, түбө һәм мөйданнардан атмосфера суларын чыгару өчен билгелөнгөн.

Торак пунктларның авыл территорияләрөндө урнашкан аеруча пычранган кишөрлеклөрдөн жир өсте сулары аларны сулыкларга ташлау алдыннан локаль чистарту корылмаларында яисө яңгыр канализациясе челтөрөндө чистартылырга тиеш. Чистарту корылмаларына өске катлауның пычранган өлөшө бирелөргө тиеш, ул яңгырлар яуган, кар капламы эрегөн һәм юл капламнары юылган чорда барлыкка килө.

Яңгырның аеруча интенсив өлөшенө һәм иң күп агып төшө торган карлы суларга караган пилот чыгымнар су өстенө чистартылмаган килөш төшө.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляцияләү сыйдырышлыгын булдырырга кирөк. Су үткөрү линиясе буенча шартлыча-чиста яңгыр сулары агып төшө, су жыю бүлмөсенө чиста агызылган сулар белән бергө, техник шартлар нигезендө.

Аккумуляциялөнгөн яңгыр суын 1-2 төүлек дөвамында тондырып торалар. Шул ук вакытта үлчөнгөн матдөләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Чистартылган суның дөвамы 1-2 төүлек эчендө кабул ителө.

Аннан тыш территориялөрдөн (сөнөгать предприятияләре, склад хужалыклары, хужалыклар һ.б.), шулай ук селитеб территорияләрөндө урнашкан аеруча пычранган участоклардан (бензин заправкасы станцияләре, автомашиналар кую урыннары, эре автобус станцияләре һ. б.), жирлө яки куак чистарту корылмаларында аларны сулыкларга яки яңгыр канализациясе челтөрөнө агызыр алдыннан чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы-чиста сулар килө ала, аларны поселок яңгыр канализациясе челтөрөнө ташларга рөхсәт ителө:

- житештерү сулары шартлы-чиста;
- чистартуны таләп итми торган конденсацион жайланмалар һәм житештерү аппаратурасын суытудан;

- грунт (дренаж) сулары;

- локаль чистарту корылмаларында аларны чистартканнан соң, автомашиналар юудан су.

Элеге суларның составын СанПиН 2.1.3684-21 «Шөһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм халыкны эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, жәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр канәгатьләндерергә һәм аларны чыгару Дәүләт санитария күзәтчелеге органнары тарафыннан расланьрга тиеш.

Бер һәм ике катлы төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык су үткәргеч жайланмаларны (урам лоткалары, юл кюветлары, су үткәргеч канаулар) куллану юлы белән проектлана, күперләр яки торбалар урамнар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында торбалар яки торбалар салу юлы белән проектлана. Лотларның алга таба авышлыгы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлның озакка сузылган участкаларында (күтәрелү), юл чатларында һәм жир өсте сулары агымы ягыннан жәяүле кичүләрдә, түбән урыннарда, юл лотокларының пычкы профилендә, түбәнәйгән урыннарда, өске сулары агымы булмаган ишегалды һәм парк территорияләрендә юллар лотоклары буйлап урнаша. Төп коллекторлы ботаклар белән яңгыр сулары берләшә.

Су үткөрү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәпләү белән билгеләнергә тиеш.

Су асты коллекторларына нигез салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м.

Яңгыр суларын алдан чистартканнан соң, су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү бүлмәләренә озатырга тиеш..

Су агызуның ябык челтәре борт ташлары белән әйләндереп алынган юллар буенча төзелеш зонасында, һәм зур булмаган уклонлы территорияләрдә - 0,004 тән дә ким булмаган урыннарда, майданнарда, ачык типтагы су үткәргечне куллану уңайлырак булмаган жәмәгать биналары урнашкан урыннарда күздә тотыла.

Су объектларына агып төшә торган агып төшүче суларны чистарту дәрәжәсе СанПиН 2.1.3684-21 таләпләренә җавап бирергә тиеш: «Шөһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм халыкны эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарына, житештерү, иҗтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәргүгә санитар-эпидемиологик таләпләр». Техник максатларда, ашламалар һәм башка максатлар өчен зарарсызландырылган явым-төшемнәрне куллану өчен шартлыча чиста яңгыр суларын файдалану мөмкинлеген ачыкларга кирәк. Чистарту корылмаларының тибы һәм су бүлү системаларының схемалары эш проектлары стадиясендә эшләнәргә тиеш.

Чистарту корылмалары тибы һәм су бүлү бирү системалары схемасы эш проектлары стадиясендә эшләнәргә тиеш.

Биналар, корылмалар төзегәндә, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт майданчыклары төзегәндә, ял зоналарында жир өсте суларын филтьрлау күләме кими һәм территорияләрдән чыгарыла торган су күләме артачак.

Өске суларны бүлү чыгару буенча барлык чараларны катгый уздыру таләп ителә.

Алга таба, өске катлауны бүлү бирү чараларының һәркайсы, территориянең инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнелүен һәм проект чишелешләре вариантларын техник-икътисадый чагыштыруны исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә эшләнәргә тиеш.

Авыл жирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм жир өсте суларын агызу схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су чыгару схемасы су бүлөп бирү системасы буенча кабул ителгән карарларга нигезләнөп эшләнө һәм конкрет техник һәм икътисадыи нигезләнгән булып тора.

Территорияне санитар чистарту.

1 кешегә калдыклар туплау нормалары 2016 елның 12 декабрөндөгө 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары буенча кабул ителө:

- каты коммуналь калдыклар - 0,27 т/ел - индивидуаль торак йортлар, 0,205 т/ел
- күпфатирлы йортлар;

- эре габаритлы калдыклар - 0,079 т/ел - индивидуаль торак йортлар, 0,071 т/ел
- күпфатирлы йортлар.

Авыл жирлеге территориясендө ТКО күләме, исөп-хисап чорларына 4.12.5 нче таблицада китерелгән.

Таблица 4.12.5

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар күләме, т/г

№ п/п	Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Генераль план проектын эшләү гамәлгә ашырыла торган ел башына булган нигезләмә					Беренче чират					Исәп-хисап чоры				
		ТКО	КГО	Халык саны	Юридик затлардан	Йомгак	ТКО	КГО	Халык саны	Юридик затлардан	Йомгак	ТКО	КГО	Халык саны	Юридик затлардан	Йомгак
1	Киекле авылы	220,86	69,60	290,46	14,52	304,99	271,67	79,49	351,16	17,56	368,72	283,68	83,0	366,69	18,33	385,02
2	Кизләү авылы	150,18	47,33	197,50	9,88	207,38	184,56	54,00	238,56	11,93	250,49	193,41	56,59	249,99	12,50	262,49
3	Үрнәк авылы	29,51	9,30	38,81	1,94	40,75	35,44	10,37	45,80	2,29	48,09	35,42	10,36	45,79	2,29	48,07
Барлығы авыл жирлеге буенча		400,55	126,33	526,78	26,34	553,12	491,67	143,86	635,52	31,78	667,30	512,51	149,96	662,47	33,12	695,59

Махсус техника берәмлекләре саны (атап әйткәндә Транспорт һәм чүп жыючы) региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны гамәлдәге контейнерларны һәм коммуналь калдыкларның тәүлеклек жыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын (1,1 м) исәпкә алып исәпләнә.³("территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру" белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел). Контейнерларның исәп-хисап саны 4.12.6 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 4.12.6

Исем	Контейнерлар, шт саны	
	Беренче чират	Исәп-хисап вакыты
Киекле авылы	15	15
Кизләү авылы	9	9
Үрнәк авылы	3	3
Барлығы авыл җирлеге буенча:	27	27

Шулай итеп, беренче чиратта, авыл җирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар саны 27 данә булырга тиеш. Куркыныч ГК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалга каршы башкаруда (кызгылт сары төстөгә) аларны зарарлау һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне булдырмый торган махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары төстә) салынырга тиеш.

Контейнер майданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК жыю, вакытлыча саклау буенча төхүмәтләрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Халыкның санитар-гигиеник тормыш шартларын яхшырту һәм авыл җирлеге территориясенә экологик иминлеген яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла:

- авыл җирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;
- каты көнкүреш калдыкларын аерым (дуаль) жыюны оештыру;
- каты өслекле һәм зур габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыклар җимерелүгә комачаулаучы Киртәле махсус майданчыклар оештыру;
- Нурлат муниципаль районындагы Нурлат ш. муниципальара полигонына (калдыклар белән эш итү өлкәсендә территорияль схема нигезендә) барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны күмү һәм утильләштерү (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән;
- көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү буенча кабул итү пункттын оештыру һәм аларны токсиклыкның югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;
- пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик һәм пластик шешәләр, мамык-көгазь ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү пункттын оештыру;
- санитар-эпидемиологик һәм табигать саклау законнарының заманча таләпләре нигезендә кар өю өчен махсус майданчыклар оештыру;
- табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп, тирес (помета) туплау өчен вакытлыча урыннар булдыру;
- урамнан себерелеп жыелган катламны изоляцияләү катламы буларак файдалану өчен генә полигонга китерү.

Авыл жирлеге территориясендө терлекчелек предприятиеләре урнашуга, шулай ук терлекчелекне үстерү өчен яңа майданчык урнаштыруга бәйле рәвештә, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә, генераль план белән ике вариант хәл итү тәкъдим ителә:

1. Ябык типтагы тирес саклагычларны (лагун) урнаштыру һәм алга таба ашлама сыйфатында басуга тирес (тизләнеш) чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтизацияләү чараларын үткәргәннән соң). Лагуналарны фермалар балансындагы жирләрдә урнаштырырга тәкъдим ителә.

2. Тиресне (пиролиз, биогаз) эшкәртү жайланмаларын куллану.

Жылылык белән тәэмин итү

Проект карары

Барлык жылылык чыганаclarы, шул исәптән индивидуаль йортларны жылыту өчен төп ягулык төре белән табигый газ каралган.

Ижтимагый-коммуналь һәм административ-эшлекле төзелешне жылылык белән тәэмин итү өчен түбәндәге торак пунктларда блок-модульле котельныйлар (БМК) төзү тәкъдим ителә. 4.12.7.):

Таблица 4.12.7

Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Объектның исеме	Беренче чират	Исәп-хисап вакыты
Кизләү авылы	БМК ижтимагый үзәк өчен	+	-
Үрнәк авылы	Фельдшер-акушерлык пункты өчен БМК	+	-
Барлығы авыл жирлеге буенча:		2	-

Шулай итеп, авыл жирлеге территориясендә административ-эшлекле һәм жәмәгать төзелеше өчен беренче чиратта ике блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Проектлаштыруның киләсе стадияләрендә проектлана торган объектларны бер-берсеннән аз гына ераклыкта, бер котельныйга тоташтыру мөмкинлеген карарга кирәк.

Утар төзүне жылылык белән тәэмин итү бер контурлы яки ике контурлы жылылык генераторларыннан (көнкүреш газ казаннары) башкарырга тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Газ белән тәэмин итү

Газ исәпләү чыгымнары

Шулай итеп, авыл жирлеге территориясендә административ-эшлекле һәм ижтимагый төзелешләрне жылыту өчен, беренче чиратта, ике блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Проектлауның алдагы стадияләрендә бер-берсеннән аз гына ераклыкта урнашкан проектлана торган объектларны бер котельныйга тоташтыру мөмкинлеген карарга кирәк.

Ут төзелешен жылылык белән тәэмин итү бер контурлы яки ике контурлы жылылык генераторларыннан (көнкүреш газ казаннарыннан) тормышка ашырылырга тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне файдаланудан баш тартуға һәм иң яхшы файдалана алырлык технологияләр принципларына күчүгә һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Максималь исәп-хисап сәгать чыгымы газ.³/с, 0°С һәм газ басымы 0,1 МПа булганда (760 мм).ст.) хужалык-көнкүреш һәм житештерү ихтыяжларына еллык чыгымның формуласы буенча өлеше буларак билгеләргә кирәк:

Житештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяжлары өчен газ чыгымы торак йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Беренче чиратта (2030 ел) һәм исәп-хисап чорына (2045 ел) халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяж 4.12.8 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 4.12.8

Киекле авыл жирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяжлары өчен газга ихтыяжы, мең нм³/елга

№ п/п	Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Газның еллык чыгымы		
		Ел башы өчен гамәлдәге нигезләмә	I-нче чират (2030 ел)	Исәп-хисап вакыты (2045 ел)
1	Киекле авылы	204,16	202,40	199,10
2	Кизләү авылы	138,82	137,5	135,74
3	Үрнәк авылы	27,28	26,40	24,86
Барлыгы авыл жирлеге буенча:		370,26	366,30	359,70

Гамәлдә булган һәм проектлана торган сәнәгать предприятиеләренә газ кирәклеген предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект тарафыннан барлык газлаштырылган объектларны газ белән тәэмин итү мөмкинлеген бирә торган гамәлдәге газүткәргечләр системасын максималь рәвештә куллану күздә тотыла.

«Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең куркынычсызлыгы кагыйдәләре» таләпләре нигезендә, корыч газүткәргечләр өчен техник диагностика файдалануга тапшырылганнан соң 40 ел үткәннән соң үткәрелергә тиеш.

Газ үткәргечләрнең техник торышы һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник карарларда гамәлдәге газүткәргечләрне максималь рәвештә саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү ГРП яки ШРПТАН соң түбән басымлы газүткәргечләр системасыннан күздә тотыла.

Яңа ГРП, ШРП төзелеше буенча чараларның генераль планы каралмаган, чөнки гамәлдәге АГРС һәм ГРПШ халыкның норматив ихтыяжын исәп-хисап чорына кадәр тулысынча канәгатьләндерәчәк.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтижәсез технологияләрне кулланудан баш тартуға, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Электр белән тәэмин итү

Электр йөкләнмәләрен исәпләү

Киекле авыл жирлегенең генераль планы буенча электр йөкләнмәләре ике сикте билгеләнгән:

– беренче чират-2030 ел.;

- исәп-хисап вақыты-2045 ел.

Хужалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяждар өчен электр йөкләмәләрен исәпләү бер кешегә электр куллануның эреләнгән нормалары буенча, 34.20.185-94 РД нигезендә башкарылган. 1999) "Шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча инструкция".

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану 34.20.185-94, табл нигезендә исәпләнә.2.4.4. "Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренен еллык санының эреләнгән күрсәткечләре".

Урланган күрсәткечләр электр куллануны торак һәм ижтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктырту белән күз алдында тота. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционерлар, электр жылыткычлары һәм электр жылыткычлары куллануны исәпкә алмый.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте РД нигезендә 34.20.185-94, 2.4.3 табл. "Аерым исәпләү-коммуналь-көнкүреш йөкләнешенен зур күрсәткечләренә ирешкән" ("кече" шәһәрләренен категорияләре, табигый газдагы плиталар белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр торак һәм ижтимагый биналарның (административ, уку, фәнни, дөвалау, сәүдә, тамаша кылу, спорт), коммуналь предприятиеләренен, транспорт хезмәте күрсәтү объектларының (автомобильләренә саклау өчен гараждарның һәм ачык мөйданчыкларның), тышкы яктылыкның йөкләнешен исәпкә ала. Шулай ук таблицада, кагыйдә буларак, поселок бүлү челтәрләре буенча тукланучы төрле вак сәнәгать кулланучылары исәпкә алынган.

Электр исәпләү

Таблица 4.12.9

Киекле авыл җирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторы һәм вак сәнәгать предприятиеләре егәрлекләрен еллык электр куллану мең кВт.сәг./ел

№ п/п	Авыл җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг./ел		
		Башлангыч ел	2010 елның беренче чираты.	2015 елның исәп-хисап вақыты.
1	Киекле авылы	2013,76	1996,40	1963,85
2	Кизләү авылы	1369,27	1356,25	1338,89
3	Үрнәк авылы	269,08	260,40	245,21
Барлығы авыл җирлеге буенча:		3652,11	3613,05	3547,95

Таблица 4.12.10

Киекле авыл җирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторы һәм вак сәнәгать предприятиеләренен исәп-хисап егәрлеге, кВт

№ п/п	Авыл җирлеге составына керүче торак пункт исеме	Исәп-хисап егәрлеге, кВт		
		Башлангыч ел	2010 елның беренче чираты.	2015 елның исәп-хисап вақыты.
1	Киекле авылы	427,66	423,20	416,30
2	Кизләү авылы	296,57	293,75	289,99
3	Үрнәк авылы	74,40	72,0	67,80
Барлығы авыл җирлеге буенча:		794,38	785,88	771,72

Таблица 4.12.11

Киекле авыл жирлеге территориясендә урнашкан коммуналь-көнкүреш секторы һәм вак сәнэгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

№ п/п	Авыл жирлеге составына керүче торак пункт исеме	Исәп-хисап егәрлеге		
		Ел башы өчен гамәлдәге нигезләмә	2010 елның беренче чираты.	2015 елның исәп-хисап вақыты.
1	Киекле авылы	454,96	450,21	442,87
2	Кизләү авылы	315,50	312,50	308,50
3	Үрнәк авылы	79,15	76,60	72,13
Барлығы авыл жирлеге буенча:		845,09	836,04	820,98

Коммуналь-көнкүреш секторының электр куллану, егәрлеге һәм трансформатор егәрлеге күрсәткечләре (I чират һәм исәп-хисап вақыты), шулай ук электр куллануның иң беренче чиратта һәм исәп-хисап чорына шактый артуы, халыкның сизелерлек артуын исәпкә алып, 4.12.12.12 таблицасында китерелгән.

Таблица 4.12.12.12

Киекле авыл жирлегенең коммуналь-көнкүреш секторының электр куллану, егәрлеге һәм трансформатор егәрлеге күрсәткечләре

№ п/п		Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	2010 елның беренче чираты.	Исәп-хисап вақыты 2045 ел.	Үсеш 2045 елга карый. баштагы ел
1	Еллык электр куллану	мең кВт*сәгать/ел	3652,11	3613,05	3547,95	-104,16
2	Исәп-хисап егәрлеге	кВт	794,38	785,88	771,72	-22,66
3	Трансформатор егәрлеге	куыш	845,09	836,04	820,98	-24,11

Проект карары

Исәп-хисапка таянып, без авыл жирлегенең электр белән тәэмин итү еллык кимүенә ирештек, әмма жирлекнең гамәлдәге электр белән тәэмин итү схемасын куллану мөмкинлеге бар.

Киекле авыл жирлегенең генераль планы тәкъдим ителә:

Беренче чиратта-исәп-хисап вақыты (2045 елга кадәр):

- физик тузган очракта электр тапшыру линияләренең терәк баганаларын алыштыру;

- 10 һәм 0,4 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен ижтимагый-эшлекле билгеләнештәге яңа объектларга кадәр төзү (кирәк булганда);

- трансформатор подстанцияләрен һәм 10/0,4 кВ трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), эксплуатацияләүнең норматив срогын хезмәт иткән һәм гамәлдәге норматив-техник таләпләргә җавап бирми торган трансформатор подстанцияләрен һәм трансформаторларын алмаштыру (реконструкцияләү), чөнки капитал ремонтка чыгымнар чагыштырмача, һәм хәтта реконструкцияләү чыгымнарыннан артып китә. Трансформататорларны артык норматив сроглы эксплуатацияләү эчке элементларның техник характеристикаларын үзгәртүгә китерә

һәм нәтижә буларак югалтуның 5-7% ка артуына китерә. Моннан тыш, кулланучылар куәте арту нәтижәсендә трансформаторларның бер өлеше куәтләре буенча йөкләнеш белән эшли, бу 0,38-10 кВ челтәрәндә киеренкелек кимүгә һәм электр энергиясен югалтуга китерә.

- урам яктырту линияләрен төзү һәм реконструкцияләү.

Электр челтәре хужалыгы объектларының яңа төзелеше күләмнәре һәм объектларны төзүгә һәм реконструкцияләүгә планлаштырылган характеристикалар, 10 һәм 0,4 кВ сызыкларын трассировкалар фаразлана торган йөкләнештән һәм урнашу урыныннан, гамәлдәге челтәрнең техник параметрларыннан чыгып билгеләнәчәк һәм проектлауның алдагы стадияләрендә төгәлләштерелергә тиеш. Электр челтәрләренә заман таләпләренә туры китереп, тәкъдим ителә:

1. ВЛны тиз гамәлдә булган саклау белән тәэмин итү;

2. Подстанцияләрне телемеханизацияләү;

3. Торак пунктларның бүлү челтәрәндә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтаждау. Барлык кулланучылар электр энергиясен исәпкә алу приборлары белән тәэмин ителергә тиеш. Электр энергиясен объектив һәм нәтижәле исәпкә алу проблемаларының берсе - искергән исәпкә алу приборларын югары дәрәжәдә ялгышлык белән эксплуатацияләү. Бу шарт электр энергиясен коммерциячел исәпкә алуның автоматлаштырылган системасын кертүне шактый кыенлаштыра;

4. Энергия саклау технологияләрен куллану һәм реактив егәрлекне компенсацияләү.

Телефон челтәре

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон челтәрен үстерү әлеге элемент төренә заявкаларны канәгатьләндерүнең 100% шартларыннан алып барылырга тиеш.

Телефонизацияне АТС территориясендә гамәлдә булган тормышка ашыру планлаштырыла. Телефон элементсен үстерү заманча цифрлы жиһазлар базасында гамәлдәге телефон челтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- заманча цифрлы технологияләрдән файдаланып, АТСны модернизацияләү. АТСның аналог жиһазларын, мөмкин булганча, оптик-жәпселле сызыкча корылмалардан файдаланып, цифрлы станциягә күчерү;

- оптик-жәпселле элемент, кәрәзле элемент, IP-телефония, Internet челтәре үсеше;

- линияле элемент корылмалары төзү;

- спутник элементсен һәм цифрлы телерадиотапшыруларны да кертеп, элемент чаралары өлкәсендә яңа технологик казанышлар кертү.

Кабельле телефон каналын торак һәм ижтимагый төзелеш объектларына кадәр төзү «Таттелеком» ГАҖ көче белән гамәлгә ашыру тәкъдим ителә. Кабельле канализация төзелеше күзәтү җайланмалары куелган асбоцемент торбалардан тәкъдим ителә.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Авыл җирлегенә торак районы өчен гаилә кору коэффициенты - 3,5 кеше. Көнкүреш-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяжларын исәпкә алмау коэффициенты 1,25 тәшкил итә.

Радиофикация

Авыл җирлеген радиофикацияләү өчен радиосигнал бирүне тәэмин итүче радиоүзел төзелешен һәм гамәлдәге һәм проектлана торган торакны һәм социаль-мәдәни көнкүреш объектларын тоташтырып, су буе радиолиниясе буенча бүлү фидерлары төзүне карарга кирәк.

Телевидение

Татарстан Республикасында цифрлы эфир-кабель телевидениесенең DVB-T эфир тапшыруы стандартын кулланып төбәк челтәре булдырылды. Транспорт челтәре сыйфатында «ВолгаТелеком» ААҖ зона җепселле-оптик челтәре кулланыла.

Цифрлы телевидение челтәре аналог челтәрләр алдында өстенлекләргә ия, тапшырыла торган программалар саны буенча да (кимендә 10), сурәтне, тавышны тапшыру, ТВ сигналлар кабул итү сыйфаты буенча да. Бу кабул итүне бер дециметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итәргә мөмкинлек бирә, аналог тапшыргычлар белән чагыштырганда кечерәк куәттәге тапшыргычларны файдаланырга, шулай ук телетапшырулар челтәрләрен компьютер челтәрләре челтәрләре белән тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итә.

Проектлана торган объектларны урнаштырганда һәм планлаштырыла торган чараларны гамәлгә ашырганда табигатьне саклау законнары һәм санитария нормалары таләпләре үтәлергә тиеш, шул исәптән:

- Россия Федерациясе Су кодексының 2006 елның 03 июнендәге 74-ФЗ номерлы таләпләре гомуми файдалану өчен билгеләнгән һәм төзелергә тиеш булмаган гомуми файдаланудагы су объектларының (яр бие полосасының) яр бие линиясе буйлап җир полосасын үтәү өлешендә (6 маддә), су объектларының су саклау зоналарында урнашкан (яки проектлана торган) объектларны җиһазлау өлешендә, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар (65 статья) шул исәптән ИЖС, авыл хужалыгы объектлары һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар урнашканда, су басу зоналары чикләрендә тискәре йогынтыны булдырмый калу максатларында капитал төзелеш объектларын төзүне тыю өлешендә (1.67 п). Кирәк була калса, су объектларын өйрәнү һәм яр сызыкларын, су объектларының (буаларның) чикләрен билгеләү буенча чаралар үткәргә тәкъдим ителә;

- Россия Федерациясе Җир кодексының Су кодексы нигезендә билгеләнгән яр бие полосасы чикләрендә затларны хосусыйлаштыруны тыю өлешендә 2001 елның 25 октябрәндәге 136ФЗ номерлы таләпләре (27 ст.);

-Россия Федерациясе Урман кодексының 04.12.2006 ел, № 200-ФЗ, яшел үсентеләрне максималь саклау өлешендә, таләпләре;

- калдыкларны урнаштыруга карата «Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль законның 12 ст. таләпләре;

- «Җир асты байлыклары турында»21.02.1992 ел, №2395-1 РФ Законы таләпләре;

- «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 03.08.2018 ел, № 342-ФЗ Федераль закон таләпләре.;

- СанПиН таләпләре 2.2.1/2.1.1.1200-03 Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 03.03.2018 ел, № 222 карары белән расланган санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен куллану, шул исәптән ИЖС өчен кишәрлекләр, социаль һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары (мәктәпләр, балалар бакчалары, хастаханәләр, ачык типтагы спорт объектлары), социаль һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары (мәктәпләр, балалар бакчалары, хастаханәләр, ачык типтагы спорт объектлары);

- "Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары" 2.1.4.1110-02 СанПиН таләпләре;

- СП 2.1.5.1059-01 " җир асты суларын пычратудан саклауга гигиеник таләпләр»;

-жирләрне бер категориядән икенчесенә күчерү процедурасы таләпләре, шул исәптән «җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында»21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль закон таләпләре дә;

- Шөһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрдәгә 1071 номерлы карары белән расланган) һәм 2018 елгы «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

- Кагыйдәләр жыелмасының 4.4.14 п. таләпләре 4.130.2013 "Янгынга каршы көрәш системалары. Яклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга таләпләр";

- линияле корылмаларның саклау зоналарын: элемтә линияләрен, электр линияләрен, суүткәргеч линияләрен, элемтә һәм торба үткәргечләр кабелен, автомобиль юлларының санитария өзелешен үтәү.

4.13. Территориянең инженерлык әзерлеген үстерү чаралары

Әлеге бүлектә территорияне инженерлык ягыннан әзерләү чаралары буенча гомуми киңәшләр бирелде. Практикада билгеле бер участкага караган конкрет проблемалардан чыгып эш итәргә кирәк. Капиталь төзелеш объектларын төзегәндә, территориянең геологик шартларын, токимлы составны һәм грунтларның физик үзенчәлекләрен бәяләү, грунтларның эрозия тотрыклылыгын, грунт сулары ятылу дәрәжәсен билгеләү максатларында, инженер-геологик эзләнүләр үткәргү мөһбүри. Шулай ук шундый ук инженер-геологик шартларда төзелеш тәҗрибәсен кулланырга кирәк. Территориянең рельефын оештыруның ахыргы варианты жир участогын эксплуатацияләүне катлауландыра торган теләмөчә табигать процессларының интенсивлыгына, фаразланган йөкләмәләр һәм йогынтыларга, инженерлык чараларына эксплуатация чыгымнарына һәм аларның максатчанлыгына бәйле рәвештә сайлана.

Эрозиягә каршы, жир убылуларга каршы чаралар

Чокырлар барлыкка килүне булдырмау өчен елга үзәннәре һәм ерганак битләрен агроурманмелиорация юлы белән ныгыту кирәк. СП 116.13330.2012 нигезендә, күпьяллык үләннәренә башка ярдәмчел саклану чараларынан башка чөчү тау битләрендә (откосларда) 35°гә кадәр текә, ә зуррак текә булганда (45°гә кадәр) - сүтелә торган материаллар белән яисә яшел габионнар һәм биоматлар кулланып чөчү рөхсәт ителә.

Экономик максатка ярашлы булганда грунтның хәрәкәт процессларын кисәтү һәм тотрыкыландыру өчен, таләп ителә торган авышлыкны күрсәтү юлы белән, сөзәклекнең рациональ профилен барлыкка китерү, су агып төшү юлларын (биеклекләрдән) ныгыту, тотрыксыз грунтларны алу яки алыштыру юлы белән чаралар кулланырга мөмкин.

Сөзәклек рельефы үзгәртү мөмкин булмаганда, тотып торы корылмаларын алдан күрергә кирәк.

Авыл хужалыгы жирләренең зур мәйданнары булганда рельефның чагыштырмача аз беркетелүе күзәтелә. Яссы эрозиянең үсешен булдырмау өчен саклагыч урман полосаларын утыртырга кирәк.

Карст күчешләренә каршы чаралар

Карст чокырларына каршы көрәш өчен п. 8.3 СП 116.13330 нигезендә түбәндәгә чаралар тәкъдим ителә:

- планлаштыру чаралары (функциональ зоналарның махсус компоненты, карст куркынычы янаган участкаларны карап чыгу һәм аларга яшел утыртмалар урнаштыру белән максималь мөмкин булган планлаштыру структурасын эшләгәндә магистраль урамнарны һәм челтәрләренә төзү; төзелеш территорияләренең карст үсешенә

техноген йогынтысыннан инженерлык саклавын эшләү; биналар һәм корылмаларның куркыныч ким участокларда урнашуы; карст убылуларының интенсивлыгы I - II категориясеннән читтә урнашуы (СП 116.13330 кушымтасы), шулай ук убылучан жирләр барлыкка килүнең азрак интенсивлыгы (ешлыгы) булган участоклардан тыш, эмма аларның диаметрлары 20 метрдан категория тотрыклылык);

- су саклау һәм профильтрациягә каршы чаралар (жир өслеген жентекләп вертикаль планлаштыру, төзелә торган участоклардан читкә су бүлөп чыгара торган ышанычлы яңгыр канализациясен урнаштыру, сәнәгать һәм хужалык-көнкүреш суларына үтеп керүгә каршы көрәш чаралары, бигрәк тә ныгытмалы чаралар, төзелеш чорында һәм мәйданчыкларда өске суларның туплануын булдырмау, гидроизоляция эшләре сыйфатын катгый контрольдә тоту, жир асты суларын суырту күләмнәрен чикләү);

- технологик чаралар (технологик жиһазларның һәм коммуникацияләрнең ышанычлылыгын арттыру, аларның кабатлап ясау, коммуникацияләрдә басымын контрольдә тоту, авария хәлендәге участокларны вакытында өзү мөмкинлеген тәэмин итү һ. б.);

- эксплуатация чаралары (Жир өслеге утырышын һәм биналар һәм корылмаларның деформациясен, карст күренешләрен, грунт торышын, жир асты суларының дәрәжәсе һәм химик составын күзәтү, биналар, корылмалар һәм аларның конструктив элементларының торышын вакыт-вакыт тикшереп тору, рөхсәт ителмәгән карст деформацияләре барлыкка килү очрагында автоматик сигнализация системасы).

Өске суларны оештыру буенча чаралар

Су агызгычлардан су чыгаруны ачык сулыкларга һәм елгаларга, шулай ук талгын суну жыю чокырларына чокырларына " СНИП 2.04.03-85 Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» (ул Россия Төзелеш Министрлыгының 25.12.2018 ел, № 860/пр боерыгы (23.12.2009 ред. Нигезендә расланган) нигезендә, эрозиягә каршы жайланмаларны һәм авыруларга һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүнең башка төрләрен чистарту һәм мәжбүри тормышка ашыру буенча кертелде.

Су басудан саклану өчен чаралар

Су басу, су күтәрелү процесслары төзелгән территорияләргә һәм жирлекнең хужалык эшчәнлегенә сизелерлек тискәре йогынты ясый.

Су басудан һәм су керүдән инженерлык саклавы чаралары исемлеге 10.3 һәм 11.3 СП 116.13330.2012 «Территорияләре, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр. СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003» пунктларында китерелгән.

СП 116.13330 п. нигезендә, территорияне су басуга каршы көрәш өчен, жир асты суларын тоту өчен дренажлар, тирәнәйтелгән конструкцияләре һәм биналарны саклау, гидроизоляция кулланырга кирәк. Яңгыр сулары канализациясе су басудан территорияне инженерлык яклавы элементы булып торырга һәм инженерлык яклауның гомуми системасы составында яисә аерым проектлаштырылырга тиеш.

Жир асты суларының дәрәжәсе яки грунт дымлылыгы төзелгән территорияләр өчен кабул ителгән критик күрсәткечләрдән артып китсә һәм объектларны эксплуатацияләүнең кирәкле шартларын бозса, биналарны, корылмаларны, нигез грунтларын су басудан локаль яклауны да, кирәк булганда бөтен территорияне тулаем яклауны да тәэмин итәчәк чаралар комплексын үткөрү зарур.

СП 116.13330.2012 п. нигезендә, су басудан инженерлык яклавының төп чаралары сыйфатында территория өслеген жимерүне, ясалма күтәрүне, юлны тәртипкә салучы корылмаларны һәм өске агымны көйләү һәм чыгару корылмаларын, дренаж системаларын һәм инженерлык яклауның башка корылмаларын күздә тотарга кирәк.

Локаль система дренажларны (божра, нур, пристенный, Пласт, вентиляция, шуңа охшаш), фильтрациягә каршы завесларны һәм экраннарны, шулай ук өске агымны оештыру белән территорияне вертикаль планлаштыруны һәм биналарның һәм корылмаларның жир асты өлешләрен гидроизоляцияләүне үз эченә ала.

Территориаль система үз эченә алучы дренажларны (баш, яр бие, отсечка, системалы һәм шуңа охшаш), фильтрациягә каршы завесларны, өске агымны оештыру белән территорияне вертикаль планлаштыруны, ачык сулыкларны һәм табигый дренажлау элементларын, яңгыр канализациясен һәм су объектларының дәрәжәле режимын көйләүне ала.

Инженерлык яклавының өстәмә чаралары буларак, табигый системаларның һәм аларның компонентларының табигый үзлекләрен кулланырга кирәк. Мондый чараларга су бүлүче һәм борынгыларны чистарту һәм турайту юлы белән гидрографик челтәрнең дренажлау ролен арттыру кирәк.

Куркыныч

Биналар һәм корылмалар төзегәндә сейсмик куркыныч дәрәжәсен исәпкә алырга кирәк, биналарның һәм корылмаларның конструкцияләрен һәм нигезләрен исәпләү СП 14.13330.2018 (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), СП 20.13330.2016 (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

4.14. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлегә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар планы

«Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлегә» пункты «гадәттән тыш хәлләрдә иминлек. СП 165.1325800.2014» Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар», СП 165.1325800.2014 №1890» Гражданнар оборонасы һәм территорияләренә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә башка норматив документлар, Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы, шулай ук Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы биргән (алга таба – ТР ГХМ) 22.07.20021 ел, № 1890.

Территориянең кыскача тасвирламасы

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Киекле авыл жирлегенә территориясе елга үзәннәре белән бүленгән идәнле ярымкүзән тигезлектән гыйбарәт. Авыл жирлегенә Олы Чирмешән елгасы үзәннәдә (Иделнең сул як кушылдыгы) һәм аның кечкенә кушылдыклары урнашкан.

Табигый шартларның тулы тасвирламасы «әйләнә-тирә мохитне саклау» аңлатмасында нигезләү буенча материалларның аңлатмасында китерелгән.

Киекле авыл жирлегенә Татарстан Республикасының башка жирлекләре һәм районнары белән транспорт элементсы хәзерге вакытта төбәк әһәмиятендәге IV һәм V категорияле «Кузайкино-Нурлат», «Кузайкино-Нурлат – Иске Чаллы», «Киекле-Кизләү», «Киекле-Үрнәк» автомобиль юллары аша гәмәлгә ашырыла.

Халыкны эчә торган һәм хужалык-көнкүреш су белән тәэмин итү максатыннан Киекле авыл жирлегендә 4 скважина һәм 3 Чишмә файдаланыла. Скважиналар Кизләү, Үрнәк авылларында, Киекле т.п. дан көньяк-көнбатышка таба урнашкан, чишмәләр Үрнәк т. п. дан көньяк-көнбатышка таба урнашкан. Санитар саклау зоналары барлык скважиналар өчен дә эшләнмәгән, жир асты чыганакларыннан суны лаборатория тикшерү үткәрелә.

Киекле авыл жирлегендә агрсдан магистраль газүткәргеч уза, аннан Киекле, Кизләү һәм Үрнәк торак пунктларын табигый газ белән тәэмин итүче бүлү газүткәргечләре китә. Аннан соң турыдан-туры кулланыучыга басым түбән булган челтәрләр буенча. Югары басымлы бүлгеч газүткәргечләре, биналарга һәм

корылмаларга кадәр минималь араны үтәп, жирлек территориясе буенча салынган.

Торак пунктларны, авыл хужалыгы житештерүе объектларын, Киекле авыл жирлегенең нефть чыгару объектларын электр белән тәэмин итү 35кВ, 10кВ югары вольтлы электр линияләре, электр подстанцияләре, трансформатор пунктлары һәм электр тапшыру линияләренең бүлү челтәре аша башкарыла. Жирлек территориясе буенча транзит белән 110 кВ электр тапшыру линияләре йөри.

Территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча гамәлдәге чаралар, Гражданнар оборонасы буенча чаралар

Территорияләрне һәм оешмаларны Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керту (хәзерге нигезләмә)

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.

Күчерү (гамәлдәге нигезләмә)

Халыкны башка районга эвакуацияләү каралмаган.

Халыкны инженерлык ягыннан яклау (хәзерге нигезләмә)

Шәхси участокларда гади базлар (базлар) бар.

Инженерлык инфраструктурасы (хәзерге хәле)

Су белән тәэмин итү

Киекле авыл жирлегенең торак пунктларында су челтәрләре белән тәэмин ителеш 100 % тәшкит итә, канализация челтәрләре юк.

Хәзерге вакытта скважиналардан рөхсәт ителгән су алу күләме эчә торган һәм хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен суга ихтыяжны каплай. Скважиналар дебиты шулай ук кирәк булган очракта су алу күләмен арттырырга мөмкинлек бирә.

Газ белән тәэмин итү

Киекле авыл жирлегендә агрсдан магистраль газүткәргеч уза, аннан Киекле, Кизләү һәм Үрнәк торак пунктларын табигый газ белән тәэмин итүче бүлү газүткәргечләре китә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга басым түбән булган челтәрләр буенча. Югары басымлы бүлгеч газүткәргечләре, биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь араны үтәп, жирлек территориясе буенча салынган.

Электр белән тәэмин итү

Торак пунктларны, авыл хужалыгы житештерүе объектларын, Киекле авыл жирлегенең нефть чыгару объектларын электр белән тәэмин итү 35кВ, 10кВ югары вольтлы электр линияләре, электр подстанцияләре, трансформатор пунктлары һәм электр тапшыру линияләренең бүлү челтәре аша башкарыла. Жирлек территориясе буенча транзит белән 110 кВ электр тапшыру линияләре йөри.

Гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү системасы (гамәлдәге нигезләмә)

Киекле авыл жирлегендә гадәттән тыш хәлләр турында халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү объектлары буларак мәчетләрдән файдаланалар.

Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналары (хәзерге нигезләмә)

"Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында" 21.12.1994 ел, № 68-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм

өстәмәләр) нигезендә, потенциал куркыныч объект - югары дәрәжәдәге җаваплылыктагы биналар һәм корылмалар урнашкан объект яисә бер үк вакытта биш меңнән артык кеше яши торган объект.

2009 елның 30 декабрдәге 384-ФЗ номерлы Федераль закон (02.07.2013 елдагы ред.) нигезендә, югары дәрәжәдәге биналарга һәм корылмаларга Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яки уникаль объектларга кертелгән, алар арасында куркынычлылык дәрәжәсендәге I һәм II класслы куркыныч җитештерү объектлары (алар арасында куркыныч матдәләр кулланыла, эшкәртелә, эшкәртелә, саклана, транспортлана, юкка чыгарыла) һәм корылмалар керә (РФ Шәһәр төзелеше кодексының 48.1 ст.11 П.).

Жирлек территориясендә "куркыныч җитештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында" 21.07.1997 ел, № 116-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән куркыныч җитештерү объектлары урнашкан. Шартлату куркынычы булган объектларга 0,005 Мптан югарырак басымлы газүткәргечләр керә, алар, №116-ФЗ 2 кушымтасының 4 пункты нигезендә, III куркыныч классына ия.

Гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин булган куркыныч җитештерү объектларына 0,005 Мптан артык газ басымы астында эшләүче газ белән тәмин итү чөптәре (шул исәптән Поселокара) керә.

Киекле авыл жирлегә территориясендә аварияләр гадәттән тыш хәлләр зонасына китерергә мөмкин булган потенциал куркыныч объектларга магистраль газүткәргечләр, нефть ятмаларында промысел газүткәргечләре һәм нефть үткәргечләр, нефть ятмаларынан файдалану һәм чыгару скважиналары, шулай ук газ белән тәмин итү чөптәре (шул исәптән Поселокара) керә.

Жирлек территориясе буйлап магистраль газүткәргечләр һәм бүлеп бирелгән җирләр уза. Нурлат һәм Иске Чаллы т.п., торак пунктларга һәм башка объектларга кадәр минималь ара зонасы 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85 " СНИП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр. Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.05.06-85*» (утв. төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 ел, № 108/ГС боерыгы).

Киекле авыл жирлегә территориясендә өч биотермик чокыр һәм ике Себер түләмәсе үлөт базы бар.

Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан саклау (хәзерге нигезләмә)

Киекле т.п. һәм Үрнәк т. п. көньякка таба юл күперен су басуга каршы көрәш өчен кар суларга бүлеп бирү өчен йорт яны территорияләрен чистарту эше оештырылды, шулай ук Киекле урта мәктәбе, Киекле т. п. 28 нче "Умырзая" балалар бакчасы территорияләре чистартылды, үрнәк т. п. Нагорная урамы буенча Кар сулар үтү урыннары чистартылды, Кизләү т. п. да су торбалары чистартылды.

Кар суларын аварияләрсез үткөрүгә эзерлек һәм су басу очрагында авария-коткару эшләрен башкарганда ярдәм күрсәтү буенча чаралар үткөрү өчен халыкның ирекле командасы төзелде.

Олы Чирмешән елгасы аша түбән күпер су баскан очракта, шлагбаумнар, ныгытмалар, тыю билгеләре куеп, теләсә кайсы транспорт хәрәкәте ябыла. Олы Чирмешән елгасы аша кичү оештырыла.

Янгын куркынычсызлыгын тәмин итү системасы (хәзерге нигезләмә)

Киекле авыл жирлегендә янгын дружинасы һәм бер янгын сүндерү ЗИЛ-433114 автомобиле бар.

Иң якин янгын сүндерү бүлегә Нурлат шәһәрендә, 20 километрга якин арада урнашкан. Янгын машинасының уртача тизлеген исәпкә алып (40 км/сәг), янгын урынына килү вакыты якинча 25 мин.

Тышкы янгынга каршы су чыганаclarына янгын гидрантлары һәм 10 минутлы янгынга каршы су запасларын саклый торган су башнясы керә.

СП 31.13330.2012 нигезендә, шулай ук техник яктан катлаулы булмаган объектларның эчке һәм тышкы янгын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма нигезендә П70.010.09-90, тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәр торак пункт өчен 5 л/с тәшкил итә (халык саны 1000 кешедән ким булган торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны). Эчке янгын сүндерү өчен суның исәп-хисап чыгымы-2,5 л/с. янгынны сүндерүнең озынлыгы-3 сәгать.

Территориянең тотрыклы эшләвен арттыру, хәрби вакытта һәм техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкны саклау һәм тормыш белән тәэмин итү буенча тәкъдимнәр

Территорияләре һәм оешмаларны Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керту (тәкъдим ителә торган чаралар)

Территориянең Гражданнар оборонасы буенча категориясе булмау сәбәпле, гамәлдәге житештерү объектлары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар эшләү таләп ителми.

Күчерү (тәкъдим ителә торган чаралар)

Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелмәгән торак пунктлар территорияләре өчен 6.2.2 п. нигезендә. ГОСТ Р 22.2.10-2016, эвакуацияләнергә һәм куркынычсыз районга күчерелергә тиешле халык санын исәпләү таләп ителми.

Халыкны инженерлык ягыннан яклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

Киекле авыл жирлеге имин район булып тора.

Киекле авыл жирлеге территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары төзелеше таләп ителми.

Инженерлык инфраструктурасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Су белән тәэмин итү

Су куллану исәп-хисаплары нигезендә чыганаclarдан алыну мөмкин булган күләмнәргә төзәтмәләр кертергә кирәк (4.12.1.2 таблица). Таләп ителә торган күләмнәргә ирешү насосларны күпкә куәтлерәк итеп алмаштыру яисә су белән тәэмин итү чыганаclarы санын арттыру юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Кирәк булганда, торак пунктларны су белән тәэмин итү схемасына яки яңа проектка үзгәрешләр кертуне күздә тотарга кирәк.

Скважиналарның яртысыннан да ким булмаган өлеше электроприемникларының автоном резерв чыганаclarына тоташтырылырга һәм насосларны күчмә электростанцияләргә тоташтыру өчен жайланмаларга ия булырга тиеш.

Шулай ук шуны да исәпкә алырга кирәк, «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар» 165.13258.2014 СП таләпләре нигезендә, су алу корылмаларының бер төркеме сафтан чыккан очракта, калган корылмаларның куәте авария режимы буенча объектларның житештерү-техник ихтыяжларына, шулай ук тыныч вакыт халкы өчен хужалык-эчәргә яраклы ихтыяжларына су бирүне тәэмин итәргә тиеш.

Электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итүче куркынычсыз зонада су белән тәэмин итү объектларының радиоактив пычранудан һәм (яки) химик зарарланудан сакланган барлык проект житештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнгән, шулай ук барлык милек рәвешләрендәге предприятиеләрдәге, крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хужалыклардагы авыл хужалыгы хайваннарының һәм кош - кортның эчәргә яраклы судагы ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен житәрлек булырга тиеш (халык өчен - бер

кешегә тәүлегенә 25 литр исәбеннән; авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары өчен-Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы билгели торган нормалар буенча (5.23 СП п.) 165.1325800.2014). Шуңа бәйлә рәвештә жирлек территориясендә булган чишмәләргә төзекләндерергә кирәк.

Газ белән тәэмин итү

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2000 елның 20 ноябрәндәгә 878 номерлы карары белән расланган «газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләре» нигезендә, 62.13330.2011 СПДА 62.1330.2011 кушымта белән расланган биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ара һәм саклау зоналары режимын сакларга кирәк.

Чөнки авыл жирлегә территориясендә магистраль газүткәргечләр уза. Нурлат һәм Иске Чаллы т.п., торак пунктлар, биналар, корылмалар һ. б. чикләренә кадәр сак зоналары һәм зоналар режимын сакларга кирәк. Магистраль торбаүткәргечләр «һәм СП 284.1325800.2016 " кагыйдәләргә жыелмасы. Нефть һәм газ өчен сәнәгать торбалары. Проектлау һәм эшләр башкару Кагыйдәләргә»

Электр белән тәэмин итү

Проектлана торган территория Гражданнар оборонасы төркемнәренә керми, электр белән тәэмин итү системасын төзүгә аерым таләпләр юк.

Хәбәр итү системасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

Хәрби хәрәкәтләргә алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә, шулай ук гадәттән тыш хәлләр вакытында барлыкка килә торган куркынычлар турында халыкка хәбәр итү өчен 165.1325800.2014 СП таләпләренә туры килергә тиешле жирле Хәбәр итү системасын булдырырга кирәк.

Киекле авыл жирлегә территориясә, тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре, аерым алганда су басу һәм су басу аркасында, халыкка экстрен хәбәр итү зонасына элгә («тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләргә»)21.11.2013 ел, №899 ТР МК карары нигезендә). Халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру зарурилыгы киләчәктә куркыныч табигать һәм техноген процессларның үз территорияләрендә булуы белән билгеләнәчәк.

Халыкның игътибарын жәлеп итү өчен, район Бердәм электр челтәренә тоташтырылып, 500 м радиуслы РСУ-300 сөйләү жайланмасын урнаштыру кирәк. Сиреналы жайланманың эшен тәэмин итү өчен Интернет-тоташтыру яки стационар телефон элементәсе булырга тиеш. Шулай ук Киекле, Кизләү һәм Үрнәк авылы мәчетләрендә сөйләм жайланмаларын кулланырга кирәк.

РСУНЫ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч житештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналары (тәкъдим ителә торган чаралар)

Газ үткәргечләргә, нефть үткәргечләргә, эксплуатацион нефть скважиналарының минималь ераклыктарын саклау һәм зоналарны саклау кагыйдәләрен үтәргә кирәк.

Газүткәргечләргә һәм АГРС Р. ц өчен бүлгәп бирелгән полосаларга карата минималь ераклыктарны ЕГРНА зоналарына урнаштырырга һәм кертергә кирәк. Жирлек территориясә буенча барган Нурлат һәм Чаллы т.п. АГРСЫ 36.13330.2012 «магистраль торбаүткәргечләр. СНИПның актуальләштерелгән редакциясә 2.05.06-85*» (утв. төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 боерыгы белән № 108/ДС) һәм СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "предприятиеләргә, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясә".

Магистраль газүткөргөчнөң-ц АГРСЫНА бүлөп бирелгән минималь ара зонасы режимын бозу аркасында. Нурлат әлеге зонаның Кизләү торак пункты чикләре белән кисешкән урыны, генераль план нигезендә Кизләү т. п. чикләрен үзгәртү каралган.

Киекле т.п. территориясендә урнашкан «Татнефть» ГАЖнөң экологик скважинасына карата торак пункттан читкә чыгаруны күздә тоту таләп ителә.

«Бурейка» УПСВ 2 объектларының һәм 35/10 кВ №202 трансформатор подстанциясенөң үзара урнашуына карата карар кабул итү таләп ителә. «Бурейка» МР УПСВ 2 зонасы трансформатор подстанциясен 35/10 кВ №202 яба, бу «нефть һәм газ сәнәгатендә куркынычсызлык кагыйдәләре «Сәнәгать куркынычсызлыгы өлкәсендә федераль нормаларны һәм кагыйдәләрне раслау турында»15.12.2020 ел, № 534 Ростехнадзор боерыгы белән тыелган.

«Татнефть» ГАЖ промысел газүткөргөч зонасына биотермик чокыр эләгә. Шуның аркасында күмелгән жирне әлеге газүткөргөчнөң МР зонасыннан читкә күчерергә кирәк.

Шулай ук, СП 284.1325800.2016 7 «таблицасы нигезендә, промысел торбаүткөргөчләренә карата минималь ара зоналарын билгеләргә кирәк. Кагыйдәләр жыелмасы. Нефть һәм газ өчен промысловые торбалар. Проектлау һәм эшләр башкару Кагыйдәләре"»

«Татнефть» ГАЖ, «Кондырчанефть» АЖ, «Кара Алтын предприятиесе» ЯАЖ карамагындагы нефть скважиналарына карата минималь ара зоналарын «нефть һәм газ сәнәгатендә куркынычсызлык кагыйдәләрен һәм сәнәгать куркынычсызлыгы өлкәсендә федераль нормаларны раслау турында «15.12.2020 ел, № 534 Ростехнадзор боерыгы нигезендә билгеләргә кирәк.

Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан саклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

Авыл жирлегендә авыш эрозиясе үсеш алган, һәм аңа каршы көрәшү өчен, агролесомелиорация ярдәмендә елга үзәннәре террасы һәм чокырлы склоннарны алга таба ныгыту зарур. Чокырларның тар өлешен салу мөмкин.

Су басудан һәм су басудан кисәтү чаралары комплексы үткәргә кирәк (өске агымны оештыру, су ташучы коммуникацияләрне төзү буенча эшләрне жентекләп башкару һәм даими һәм аварияле агуларны булдырмау максатыннан аларны дәрәжә эксплуатацияләү һ.б.). Су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы чаралары исемлеге ппга китерелгән.10.3 һәм 11.3 СП 116.13330.2012 «территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр. СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003».

Территорияне табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау чаралары «Киекле авыл жирлегенөң генераль планын нигезләү буенча территорияне инженерлык ягыннан әзерләү чаралары» 4.13 пунктында жентекләп каралды.

Куркыныч табигый процессларын һәм күренешләрне инженер-геологик эзләнүләр нәтижәләре буенча билгеләргә, инженер-геологик эзләнүләр үтәләше мөжбүри.

Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү системасы (тәкъдим ителгән чаралар)

«Янгын куркынычсызлыгы турында» 21.12.1994 ел, №69-ФЗ Федераль законның 19 статьясы (22.12.2020 ел редакциясендә) нигезендә, авыл торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү буенча жирлекләренөң жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә:

– ирекле янгын сагы оештыру, шулай ук гражданның башка формаларда беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итүдә катнашуы өчен шартлар тудыру;

– елның теләсә кайсы вакытында авыл торак пунктларында һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан тышкы су чыганаclarыннан су алу өчен шартлар тудыру;

– гомуми кулланылыштагы территорияләрне беренчел янғын сүндерү чаралары һәм янғынга каршы инвентарь белән тәэмин итү;

– халыкны һәм дәүләт янғынга каршы хезмәте бүлекчәләрен янғын турында хәбәр итү буенча чаралар оештыру һәм кабул итү;

– янғынны локальләштерү һәм кешеләрне һәм мөлкәтне коткару буенча дәүләт янғынга каршы хезмәте бүлекчәләре килгәнче чаралар күрү;

– авыл җирлекләре һәм шәһәр округлары территорияләрен үстерү планнарына, схемаларына һәм программаларына янғын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын кертү;

– Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарына янғын куркынычсызлыгы чаралары турында халыкка мәгълүмат бирүдә ярдәм күрсәтү, шул исәптән Халык җыелышларын оештыру һәм үткөрү юлы белән дә;

– янғын куркынычы арткан очракта махсус янғынга каршы режим билгеләү.

Янғыннарны кисәтү, аларның таралуын чикләү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан 22.07.2008 ел, №123-ФЗ Федераль законның (27.12.2018 ред.) 63 статьясы (алга таба - №123-ФЗ) нигезендә, халык ягынан янғын куркынычсызлыгы чараларын үтәргә кирәк.

Биналар һәм корылмалардан урманчылыкларга, газүткөргечләргә кадәр янғынга каршы ераклыкны сакларга кирәк.

№ 4.14 пункты нигезендә «янғынга каршы саклау системалары. Саклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләр», авыл җирлекләрендәге төзелеш чикләреннән бер-ике катлы индивидуаль төзелеш белән урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янғынга каршы аралар 30 метрдан да ким булмаска тиеш.

№ 123-ФЗ 74 статьясы нигезендә, торак пунктларга, аерым Сәнәгать һәм авыл хужалыгы оешмаларына, биналарга һәм корылмаларга кадәр җир асты газүткөргечләре күчәреннән янғынга каршы ераклыктар «техник җайга салу турында» Федераль закон нигезендә кабул ителгән техник регламентлар белән билгеләнгән минималь арага туры килергә тиеш. Урман массивлары һәм яшел үсентеләр буенча уза торган кабельле һәм һава элементә линияләре һәм радиофикация линияләре өчен просеклар янғын куркынычсыз хәлдә, элементә линияләре һәм радиофикация линияләре карамагында булган предприятиеләр көче белән булырга тиеш.

Торак пунктларда янғын техникасының һәр йортка килүе тәэмин ителергә тиеш.

Янғын сүндерү максатларында сулык ярында пирс (Водоток) урнаштыруны, кышкы чорда туңуны исәпкә алып, су тирәнлегенә 1 метрдан да ким булмаган күләмдә тәшкит иткән, Янғын бакларын (резервуарларны) җирлек территориясендә урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Сулыкларның янғын сүндерү сыйфатында буалардан файдаланырга мөмкин. Су башняларын су алу өчен җайланмалар белән җиһазландырырга.

Янғын гидрантларын урнаштыруны "янғын саклау системасы" 8.13130 СП нигезендә башкарырга кирәк. Тышкы янғынга каршы су белән тәэмин итү. Янғын куркынычсызлыгы таләпләре" (утв. Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 30.03.2020 ел, № 225 боерыгы). Янғын гидрантларын су чөлтәренә урнаштыру, янғын җиңелләре озынлыгын исәпкә алып, әлеге чөлтәр белән хезмәт күрсәтә торган бинаны, корылманы яки аның бер гидранттан (су киткән очракта, 15 л/с дан кимрәк) янғын сүндерүне тәэмин итәргә тиеш.

"Ирекле янғын сагы турында"06.05.2011 ел, № 100-ФЗ Федераль закон (22.02.2017 ред.) нигезендә ирекле янғын сагы булдыруны күздә тотарга кирәк.

Коры үсемлек януын профилактикалау буенча халык белән эш алып барылырга тиеш, чөнки ландшафтлы (табигый) янгыннарның 90% тирәсе кеше эшчәнлегә яки аның ваемсызлыгы аркасында барлыкка килә.

Жирле үзидарә органнары Урман кодексы нигезендә билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә гражданның урманнарда булуын һәм аларга транспорт чаралары керүен, урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы билгеләгән тәртиптә аерым эш төрләрен үткөрүне чикли.

Урман фонды урманнары чикләрендә янгынга каршы төзекләндерү буенча түбәндәге чаралар тәэмин ителергә тиеш:

- кисәтү чаралары сыйфатында: стендлар, кисәтү аншлаглары, шлагбаумнар урнаштыру, ял итү зоналарын төзекләндерү.;

- янгыннарның таралуын чикләү буенча чаралар сыйфатында: минераллаштырылган полосалар урнаштыру, аларны ел саен чистарту һәм яңарту;

- янгынга каршы билгеләнештәге юлларны реконструкцияләү, су белән тәэмин итү чыганакларына керү юлларын урнаштыру, янгын сулыкларын урнаштыру;

- янгынга каршы жиһазлар алу.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәүне тәэмин итүгә юнәлдерелгән түбәндәге чаралар тормышка ашырылырга тиеш:

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә корыган үләнне, камылларны һәм урланган калдыкларны, шулай ук агач-куак үсемлекләрен яндыруга юл куймау.;

- авыл хужалыгы производстволары территорияләрен, урман һәм торф массивлары янындагы территорияләрне чисталыкта тоту, аларны чүп-чардан һәм коры-сарыдан чистарту.

5. ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

Таблица 5.1

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Киекле авыл жирлеген территориясеннән файдалану балансы

№ п/п	Территориянең исеме	Гамәлдәге нигезләмә		Исәп-хисап вакыты (2045 ел)	
		га	%	га	%
Киекле авыл жирлеген территориясеннән гомуми мәйданы, шул исәптән:		8455,2083	100	8455,2083	100
1	Торак пунктлар территорияләре, шул исәптән:	397,5267	4,70	395,7567	4,68
1.1	Киекле авылы	194,9495	2,31	194,9495	2,31
1.2	Кизләү авылы	163,8149	1,94	163,8149	1,94
1.3	Үрнәк авылы	38,7623	0,46	37,9923	0,45
2	Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	114,3799	1,35	118,3111	1,40
2.1	- транспорт инфраструктурасы зонасы	33,8845	0,40	33,8845	0,40
2.2	- инженерлык инфраструктурасы зонасы	2,2638	0,03	2,2638	0,03
2.3	- житештерү зонасы	78,2316	0,93	82,1628	0,97
3	Авыл хужалыгы кулланышы зонасы, шул исәптән:	7442,5493	88,02	7439,5036	87,99
3.1	- авыл хужалыгы жирләре зонасы	7246,0963	85,70	7244,9534 ¹	85,69
3.2	- авыл хужалыгы предприятиеләреннән житештерү зонасы	88,1353	1,04	86,4970 ²	1,02
3.3	- авыл хужалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	108,3177	1,28	108,0532 ³	1,28
4	Урманнар зонасы	401,2538	4,75	401,2538	4,75
5	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	0,7746	0,012	1,2333	0,012
5.1	- зиратлар зонасы	0,5903	0,01	1,0490	0,01
5.2	- калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,1843	0,002	0,1843	0,002
6	Акваторияләр зонасы	68,9605	0,82	68,9605	0,82
7	Башка зоналар	29,7635	0,35	29,1158	0,34

8	Махсус билгеләнештәге яшелләнделерелгән территорияләр зонасы	0	0,00	1,0735	0,01
---	--	---	------	--------	------

¹авыл хужалыгы жирләре зонасының кимүе (1,1429 га), 4.3 бүлек нигезендә, житештерү объектларының мәйданы арту белән бәйлә рәвештә, хәл ителә;

²авыл хужалыгы предприятиеләренәң житештерү зонасы (1,6383 га) кимү агросәнәгать комплексының гамәлдәге объектлары территорияләрен 4.4 бүлек нигезендә рекультивацияләүгә бәйлә рәвештә бара;

³авыл хужалыгы билгеләнешендәге башка зоналар (0,2645 га) кимү агросәнәгать комплексының гамәлдәге объектлары территорияләрен 4.4 бүлек нигезендә рекультивацияләү белән бәйлә.

Таблица 5.2

Генераль план проектының төп техник-икътисадый күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2030 ел)	Исәп-хисап вақыты (2045 ел)
1.	Халык				
1.1	Даими халык саны-барлығы, шул исәптән	кеше	1683	1665	1635
	Киекле авылы	кеше	928	920	905
	Кизләү авылы	кеше	631	625	617
	Үрнәк авылы	кеше	134	120	113
1.2	Икенче торак төзи торган халык саны-барлығы, шул исәптән	кеше	-	-	-
	Киекле авылы	кеше	-	-	-
	Кизләү авылы	кеше	-	-	-
	Үрнәк авылы	кеше	-	-	-
2.	Торак фонды				
2.1	Даими халык өчен торак фонды – барлығы, шул исәптән	мең кв. м.	48,511	48,511	48,511
	Киекле авылы	мең кв. м.	26,097	26,097	26,097
	Кизләү авылы	мең кв. м.	17,907	17,907	17,907
	Үрнәк авылы	мең кв. м.	4,507	4,507	4,507
2.2	Икенче торак төзүче халыкның торак фонды-барлығы, шул исәптән	мең кв. м.	-	-	-
	Киекле авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Кизләү авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Үрнәк авылы	мең кв. м.	-	-	-
2.3	Даими халык өчен яңа торак төзелеше – барлығы, шул исәптән	мең кв. м.	-	-	-
	Киекле авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Кизләү авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Үрнәк авылы	мең кв. м.	-	-	-
2.4	Икенче торак төзүче халык өчен яңа торак төзелеше – барлығы, шул исәптән	мең кв. м.	-	-	-
	Киекле авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Кизләү авылы	мең кв. м.	-	-	-
	Үрнәк авылы	мең кв. м.	-	-	-
3.	Халыкка социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектлары				
3.1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, шул исәптән	урын	50	50	50
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		50	50	50
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән	урын	520	520	520
	- гамәлдәге саклана торган		520	520	520

№ п/п	Күрсәткөч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2030 ел)	Исәп-хисап вақыты (2045 ел)
	объектлар				
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.3	Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру, шул исәптән	урын	-	25	25
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	25
	- яңа төзелеш		-	25	-
3.4	Дөвалалау-профилактика медицина оешмалары, шул исәптән	посещ. эчендә алмаш	40	40	40
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		32	40	40
	- яңа төзелеш		8	-	-
3.5	Мәдәният йортлары, авыл клублары, шул исәптән	урын	400	400	400
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		400	400	400
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.6	Китапханәләр, шул исәптән	мең данә	18,2	18,2	18,2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		18,2	18,2	18,2
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.7	Спорт заллары, шул исәптән	кв. м майдан идән	200	500	500
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		200	500	500
	- яңа төзелеш		300	-	-
3.8	Яссы спорт корылмалары, шул исәптән	корылма	1	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		1	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.9	Сәүдә предприятиеләре, шул исәптән	кв.м сәүдә.мәйдан	1275,9	1275,9	1275,9
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		1275,9	1275,9	1275,9
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.10	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән	кол.урын	-	7	7
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	7
	- яңа төзелеш		-	7	-
3.1	Жәмәгать туклануы	бистә.ур	50	67	67

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2030 ел)	Исәп-хисап вақыты (2045 ел)
1	предприятиеләре, шул исәптән	ын			
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		50	67	67
	- яңа төзелеш		17	-	-
3.1 2	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	корылма	2	2	2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		2	2	2
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.1 3	Банк бүлекләре, филиаллары, шул исәптән	корылма	-	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
3.1 4	Полиция, шул исәптән	кеше	1	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		1	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.1 5	Жәмәгать жыештырулары, шул исәптән	әсбап	-	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	1
	- яңа төзелеш		-	1	-
4.	Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү				
4.1	Зиратларның гомуми мәйданы	га	18,0764	8,0561	8,0561
5.	Транспорт инфраструктурасы				
5.1	Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары озынлыгы-барлыгы, шул исәптән:	чакрым	22,11	29,31	29,31
5.1. 1	Федераль әһәмияттәге	чакрым	-	-	-
5.1. 2	Региональ яисә муниципальара әһәмияткә ия булган	чакрым	17,25	24,25	24,25
5.1. 3	Жирле әһәмияттәге	чакрым	4,86	5,06	5,06
6	Инженерлык инфраструктурасы				
6.1	Су белән тәэмин итү				
	- су куллану	куб. м./тәүлек	597,9	593,24	585,47
6.2	Канализация				
	- юынты суларның гомуми күләме	куб. м./тәүлек	294,53	291,38	286,14
6.3	Санитар чистарту				

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел	Беренче чират (2030 ел)	Исәп- хисап вакыты (2045 ел)
	- каты көнкүреш калдыклары күләме	т/ел	553,12	667,30	695,59
	- каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар	жөй	-	27	27
6.4.	Жылылык белән тәэмин итү				
	- котельныйларның гомуми саны	жөй	5	7	7
6.5.	Газ белән тәэмин итү				
	- газның еллык чыгымы	мең нм ³ / ел	370,26	366,30	359,70
6.6.	Электр белән тәэмин итү				
	- еллык электр куллану	мең кВт.сәг./е л	3652,11	3613,05	3547,95
	- исәп-хисап егәрлеге	кВт	794,38	785,88	771,72
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми егәрлеге	куыш	845,09	836,04	820,98
6.7.	Телефон челтәре				
	- телефоннар саны	жөй	256	256	256

6. ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукий актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы, 29.12.2004 ел. № 190-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
2. Россия Федерациясенең 2001 елның 25 октябрәндәге 136-ФЗ номерлы Жир кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
3. 2006 елның 3 июнәндәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
4. 2006 елның 4 декабрәндәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
5. Гражданнар кодексы 30.11.1994 ел, № 51-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
6. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында » 25.06.2002 ел, №73-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
8. «Жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында » 21.12.2004 елдагы 172-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
9. «Дәүләт һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру турында » 21.12.2001 елдагы 178-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
10. «Дәүләт реестрлары белешмәләрендәге каршылыкларны бетерү һәм жир кишәрлегенә билгеле бер категориягә керүен билгеләү максатларында Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 29.07.2017 ел, № 280-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
11. «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент» 22.07.2008 № 123-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
12. "Ирекле янгын сагы турында" 06.05.2011 ел, № 100-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
13. «Куркыныч житештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында» 21.07.1997 ел, № 116-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
14. «Халыкны һәм территорияләргә табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 21.12.1994 ел, № 68-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
15. "Биналарның һәм корылмаларның иминлеге турында Техник регламент" 30.12.2009 елдагы 384-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
16. «2024 елга кадәр ижтимагий инфраструктура, социаль хезмәтләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы ТР Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
17. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «янгын сагы көчләрен һәм чараларын жәлеп итү планын раслау турында » 2004 ел, 11 нче октябрь, 447 нче номерлы карары зур янгыннарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләргә бетерү өчен һәм Татарстан Республикасы территориясендә аварияләр».
18. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июнәндәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

19. «Нурлат муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 32-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

20. "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89* (утв. РФ төзелеш һәм торак - коммуналь хужалык министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

21. Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары (раслау) Министрлар кабинетының № 1071 нче 27.12.2013 г.) (үзгәрешләр белән һәм допoлнениями).

22. № 2.1.3678-20 СП 2.1.3678-20 «товарлар сатуны, эшләр башкаруны яки хезмәтләр күрсәтүне гамәлгә ашыручы хужалык итүче субъектларның эшчәнлек шартларына, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, жайланмаларны һәм транспортны эксплуатацияләүгә, эксплуатацияләүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр» (утв) РФ Баш санитар табибының 24.12.2020 ел, № 44 карары).

23. «Газ бүлү системалары " 62.13330.2011 СП кагыйдәләре җыелмасы. Актуальләштерелгән редакция СНиП 42-01-2002 (утв. Боерык РФ региональ үсеш министрлыгының 27.12.2010 ел. № 780) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

24. СП 42-101-2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр».

25. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе» (утв. Карар 2007 елның 25 сентябреннән РФ баш дәүләт санитар табибы № 74) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

26. СП 30.13330.2020 " эчке суүткәргеч һәм биналарны канализация» (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 30.12.2020 ел, №920/пр боерыгы белән расланган.

27. СП 124.13330.2012 " жылылык челтәрләре». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 41-02-2003 (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 2012 елның 30 июнәндәге 280 номерлы боерыгы).

28. РД 34.20.185-94 «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция».

29. 153-34.48.519-2002 «электр тапшыру линияләрендә 0,4-35 кВ көчәнешләре буенча җепселле-оптик элементә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре " 153-34.48. 519-2002.

30. Россия Федерациясе Энергетика министрлыгының «электр энергиясен кулланучыларның аерым энергия кабул итү жайланмалары (энергия кабул итү жайланмалары төркемнәре) өчен актив һәм реактив егәрлекне куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе турында» 2015 елның 23 июнәндәге 380 номерлы боерыгы (Россия Юстиция министрлыгы тарафыннан 2015 елның 22 июләндәге 38151 номерлы теркәлгән).

31. Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең «җир кишәрлекләрен рәхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында» 2020 елның 10 ноябрәндәге П/0412 номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

32. «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрәндәге 922 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

33. Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 ел, 13 март, 149 нчы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

34. СП 14.13330.2018 кагыйдөлөр жыелмасы «сейсмик районнарда төзү». СНИП II актуальләштерелгән редакциясе-7-81 (утв. Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 2018 елның 24 маендагы 309/пр номерлы боерыгы нигезендә) өлөшчә гамәлдән чыгарылды.

35. СП кагыйдөлөрө жыелмасы 115.13330.2016 "куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы". СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 22-01-95 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 2016 елның 16 декабрдәгә 956/пр номерлы боерыгы).

36. Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»дигән темага түгәрәк өстөл узды. СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.02-84 (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 2011 елның 29 декабрдәгә 635/14 номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

37. П 70.00.09-90 техник яктан катлаулы булмаган объектларның эчке һәм тышкы янғын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма.

38. Территорияләрене, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр». СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003 (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 2012 елның 30 июнендәгә 274 номерлы боерыгы).

39. СП кагыйдөлөрө жыелмасы 20.13330.2016 " йөкләнеш һәм йогынты». СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.01.07-85 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 2016 елның 3 декабрдәгә 891/пр номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

40. ГОСТ Р 22.2.10-2016 «гадәттән тыш хәлләрдә иминлек. Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә Гражданның оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе»темасына "түгәрәк өстөл" үткөрелде. (утв. техник жайга салу һәм метрология буенча Федераль агентлыкның 2016 елның 29 июнендәгә 727-ст номерлы боерыгы).

41. СП кагыйдөлөрө жыелмасы 165.1325800.2014 «Гражданның оборонасы буенча инженер-техник чаралар». СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.01.51-90 (утв. РФ төзелеш һәм торак - коммуналь хужалык министрлыгының 2014 елның 12 ноябрдәгә 705/пр номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

42. СП кагыйдөлөрө жыелмасы 4.13130.2013 " янғынга каршы саклау системалары. Саклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләм-планлаштыру һәм конструктив карарларга таләпләр» (раслау) Россия Федерациясе Гражданның оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгының 2013 елның 24 апрелдәгә боерыгы (Россия ГТХМ) № 288) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

43. Татарстан Республикасының язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлегә. (утв. 2013 елның 29 августындагы 1625-р номерлы боерыгы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

44. Аеруча кыйммәтле продуктив авыл хужалыгы жирләре исемлегә (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрдәгә 3056-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

45. ИТС 10-2019 иң яхшы үтемле технологияләр буенча мөгълүмати-техник белешмәлек. Жирлекләргә, шәһәр округларының үзәкләштерелгән ташландык суларны агу системаларын кулланып, юынты суларны чистарту.

46. 2.1.3684-21 " шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы суга һәм халыкны эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарынан файдалануга, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чаралар оештыру һәм

үткөрүгө карата санитар-эпидемиологик талөплөр» (утв) Россия Федерациясе Баш дэүлэт санитар табибының 2021 елның 28 гыйнварындагы 3 номерлы карары белән).

47. Халыкка экстрен хәбәр итү зоналары (тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләр) исемлеге (раслау) Министрлар кабинетының № 899 от 21.11.2013 ел).

Федераль программалар

1. 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең пространство үсеше стратегиясе Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2019 елның 13 февралендәге боерыгы белән N 207-р (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

2. Россия Федерациясе Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең икътисадый куркынычсызлыгы стратегиясе.

3. Федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, торбаүткәргеч транспорт), федераль әһемияттәге автомобиль юллары өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 19.03.2013 ел, № 384-р күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

4. Энергетика өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

5. Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 28.12.2012 ел, № 2607-р боерыгы.

6. Югары һөнәри белем бирү өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 26.02.2013 ел, №247-р боерыгы.

Республика программалары

1. 2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен саклауда гражданның катнашуы турында" «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында " (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

2. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрэндәге 707 номерлы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

3. "2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәр чорга кластерлы якин килү нигезендә Татарстан Республикасының житештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру" программасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 22.10.2008 ел, №763 карары (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 26 сентябрэндәге карары редакциясендә) N 711).

4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 ел, № 134 карары белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.08.20021 ел, № 709 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән).

Муниципаль программалар

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Советының 2020 елның 16 октябрэндәге 22нче карары белән расланган Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары.

2. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына социаль-иқътисады үсеш стратегиясе (Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Советының 2016 елның 13 сентябрәндәге 58 номерлы карары белән расланган)

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасы тарих һәм мәдәният һәйкәлләре жыентыгы. - Т. I.- административ районнар. – Казан: "Мастер Лайн» басмасы, 1999. – 460 с.

2. Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренә торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апреленән бирелгән Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге.

3. Татарстан Республикасында күчәмсез тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: мәгълүмат жыентыгы. Вып. 2-3. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр. – Казан: "Карпол", 2001. – 335 с.

4. Белешмә: «территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру " (Мәскәү, 1990 ел).

Фонд материаллары

1. Нурлат муниципаль районының Киекле авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән анкеталар.

7. КУШЫМТА

1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Кiekле авыл жирлегенең генераль планы проектын әзерләү турында №529, 16.03.20021.

2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Кiekле авыл жирлеге Генераль планының 22.07.20021 ел, №4117/ТЗ-3-5 проекты составында, Гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр.

Кушымта 3

Хат (Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Кiekле авыл жирлеге зиратларының факттагы чикләрен нигезләү булып торучы хат) 02.04.20021 ел, №01-2019 хат (хат фрагменты).

МИНИСТЕРСТВО ПО ДЕЛАМ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ
И ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Ак. Губкина, 50, г. Казань, 420088

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ
ЭШЛӘРЕ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ
ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ
Ак. Губкин ур., 50, Казан шәһ., 420088

Тел. (843) 221-61-04, факс 221-61-54, E-mail: mchs@tatar.ru, сайт: mchs.tatarstan.ru

№ /ТЗ-3-5
На № 859/07 от 06.07.2021

Директору
ГБУ «Фонд пространственных данных
Республики Татарстан»

Р.В. Комарову

ул. Декабристов, д. 81А, г.Казань,
Республика Татарстан, 420034

**ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ РАЗДЕЛА
«ПЕРЕЧЕНЬ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ,
МЕРОПРИЯТИЙ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ
СИТУАЦИЙ»**

в составе проекта

**«Генеральный план Бурметьевского сельского поселения
Нурлатского муниципального района Республики Татарстан»**

г. Казань

уч. № 266 от 19 июля 2021

В соответствии с запросом ГБУ «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» сообщаю исходные данные и требования для разработки раздела «Перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций» в составе проекта «Генеральный план Бурметьевского сельского поселения Нурлатского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:

Основные положения плана гражданской обороны поселения:

проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится; на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;

данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;

строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

Основные положения планов гражданской обороны отраслей промышленности, размещенных и размещаемых на территории поселения:

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредоточиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Нурлатского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Нурлатского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водоснабжения – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

населенные пункты необходимо оборудовать системами оповещения населения - согласно Федеральному закону от 21.12.1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территории от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера».

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

сведения о существующих и намечаемых к строительству потенциально опасных объектах, транспортных коммуникациях, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций на территории объекта, не имеются.

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в ГОСТ Р

22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования».

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования» с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. В соответствии с требованием п. 6.3 ГОСТ Р 22.2.10-2016 графические материалы по мероприятиям ГОЧС в составе проектов планировок территории разрабатываются и оформляются с учетом требований ГОСТ Р 42.0.03-2016 и ГОСТ Р 21.1101-2013.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Генеральный план Бурметьевского сельского поселения Нурлатского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра

Н.В. Суржко

Исп. Э.В. Хафизова
8 (843) 221-61-32
Elmira.Hafizova@tatar.ru

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
НУРЛАТСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

ул.Советская, д.117, г.Нурлат, 423040

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
НУРЛАТ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

Совет урамы, 117 нче йорт, Нурлат шәһәре, 423040

Телефон: (84345) 31900, факс 22561 E-mail: Nurlat.Ispolkom@tatar.ru, сайт: nurlat.tatarstan.ru

№ _____
На № _____ от _____

**Директору
ГБУ «Фонд пространственных
данных Республики Татарстан»**

Р.В. Комарову

Уважаемый Руслан Викторович!

Исполнительный комитет Нурлатского муниципального района Республики Татарстан в ответ на Ваш запрос исх.№ 342/07 от 19.03.2021 г. предоставляет информацию по фактическим границам кладбищ Бурметьевского сельского поселения Нурлатского муниципального района Республики Татарстан в соответствии с ограждением кладбища с указанием поворотных точек в виде таблиц координат в системе МСК-16.

Приложение: на 20л., в 1 экз.

Руководитель

Р.Р. Хамзин

Калимуллина Е.Е.

Документ создан в электронной форме. № 01-2019 от 02.04.2021. Исполнитель: Калимуллина Е.Е.
Страница 1 из 22. Страница создана: 02.04.2021 08:24

**ЭЛЕКТРОННЫЙ
ТАТАРСТАН**